คู่มือการบริหารโครงการ

พัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนริมคลอง

ปี 2564

จัดทำโดย สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

คู่มือการบริหารโครงการ

พัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนริมคลอง

ปี 2564

จัดทำโดย สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

คำนำ

เมื่อปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวลำคลองและทางระบายน้ำเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบกับเพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่วและมีคุณภาพชีวิตที่ดี” (Housing For All) ในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. รับดำเนินการตามนโยบายภายใต้โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 มีเป้าหมายรวมประมาณ 11,004 ครัวเรือน จากคลองลาดพร้าว คลองบางซื่อ และคลองเปรมประชากร โดยในการทำงานที่ผ่านมาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายได้มีการปรับเพิ่มจากกระบวนสำรวจซ้ำและการรับรองสิทธิเป็น 13,455 ครัวเรือน โดยมากจากคลองลาดพร้าวและคลองบางซื่อ 7,069 ครัวเรือน และคลองเปรมประชากร 6,386 ครัวเรือน

การดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีแนวทางและขั้นตอนการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง โดยใช้ประสบการณ์ทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนผู้มีรายได้น้อยในโครงการบ้านมั่นคงมาปรับใช้ในการทำงานเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน ชุมชน ซึ่งสร้างที่อยู่อาศัยบุกรุกอยู่บริเวณริมคลอง ให้ได้รับการพัฒนาที่อยู่อาศัย พัฒนาคุณภาพชีวิต และมีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการบริหารโครงการฉบับนี้ จัดทำและเรียบเรียงเนื้อหาจากกระบวนการทำงานที่เกิดขึ้นจริงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ซึ่งได้เริ่มต้นนำร่องโครงการที่ชุมชนริมคลองลาดพร้าวและบางซื่อ ดำเนินการต่อเนื่องมาที่พื้นที่คลองเปรมประชากร โดยสำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองซึ่งเป็นส่วนงานรับผิดชอบดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่ ชุมชน หรือผู้ที่สนใจในโครงการได้มีความเข้าใจกระบวนการโครงการและแนวทางปฏิบัติแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นกระทั่งสิ้นสุดโครงการ

สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

กันยายน 2564

สารบัญ

1. ความเป็นมาและหลักการสำคัญ 1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ 1
1.2 วัตถุประสงค์ 4
1.3 กลุ่มเป้าหมายดำเนินการ 4
2. กลไกการบริหารโครงการ 5
2.1 กลไกลในการบริหารโครงการ 5
3. รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัย และงบประมาณโครงการ 8
3.1 รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัย 8
3.2 งบประมาณโครงการ 10
ประเภทงบประมาณและหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณ 10
กระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการและงบประมาณ 12
4. กระบวนการดำเนินโครงการ 13
4.1 การสร้างการรับรู้และความเข้าใจโครงการ 13
4.2 การสำรวจ ทบทวนข้อมูลชุมชน และการรับรองสิทธิผู้เข้าร่วมโครงการ 14
การสำรวจ ทบทวนข้อมูลชุมชน 14
การรับรองสิทธิผู้เข้าร่วมโครงการ 16
4.3 จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และการจัดตั้งสหกรณ์เคหสถาน 18
ประเภทการออมทรัพย์ในโครงการ 20
การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์/โครงสร้างการทำงาน 21
การจัดตั้งสหกรณ์ 24
โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์ 25
แนวทางการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ชุมชนริมคลอง 26
4.4 การจัดการที่ดิน การรังวัดที่ดินเพื่อจัดให้เช่า และการเช่าที่ดินราชพัสดุ 27
4.5 การออกแบบวางผังชุมชนใหม่ การขออนุญาตก่อสร้างจัดการที่ดิน 28
วิธีออกแบบวางผังในโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง 29
หลักคิดในการออกแบบวางผังและออกแบบบ้านโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง 30
กระบวนการจัดสิทธิวางผังชุมชน 31
4.6 การอนุมัติโครงการและงบประมาณจาก พอช. 32
งบอุดหนุน 32
งบสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย 33
ขั้นตอนการพัฒนาและเสนอโครงการ 35
4.7 การเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อการดำเนินการ 36

การเบิกจ่ายงบอุดหนุน 36
การเบิกจ่ายงบสินเชื่อ 38
4.8 การขออนุญาตก่อสร้างรื้อย้ายบ้านเดิมและการปรับย้ายระบบสาธารณูปโภคเดิม 39
4.9 การก่อสร้างบ้านตามแบบผังใหม่ และการดำเนินการด้านสาธารณูปโภค 42
กระบวนการบริหารงานก่อสร้าง 42
4.10 การพัฒนาคุณภาพชีวิต 44
ภาคผนวก 46
ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) 47
แบบฟอร์มการเบิกจ่ายงบประมาณ 55
กลุ่มที่ 1 แบบฟอร์มเอกสารเสนอโครงการ/อนุมัติโครงการ 56
กลุ่มที่ 2 แบบฟอร์มเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ 65
กลุ่มที่ 3 แบบฟอร์มการติดตามและประเมินผลโครงการ 77
อ้างอิง 84

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

1. ความเป็นมาและหลักการสำคัญ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

รูป 1 น้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่มา : http://tiwrmdev.haii.or.th/current/menu.html

สถานการณ์อุทกภัยในปี 2554 มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรงกว้างขวาง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงชีวิตทรัพย์สินและความเป็นอยู่ของประชาชนมีครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก เกิดความเสียหายที่ประเมินโดยธนาคารโลกคิดเป็นมูลค่าหลายล้านล้านบาท[1] ซึ่งสาเหตุของอุทกภัยที่เกิดขึ้นมีหลายประการ เช่น ไม่สามารถควบคุมหรือบังคับใช้ผังเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดหน่วยงานหลักในการดำเนินการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นเอกภาพ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

สำหรับกรุงเทพมหานคร เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมในครั้งนั้น โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯชั้นในและปริมณฑล เช่น ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ สาเหตุส่วนหนึ่งพบว่า บางพื้นที่เกิดจากการมีบ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นรุกล้ำแนวคลอง ทำให้ขนาดคลองแคบลง จนเป็นอุปสรรคต่อการไหลของน้ำ ประกอบกับ กรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ มีแนวทางน้ำไหลตามธรรมชาติลงสู่ทะเล 3 ช่องทาง คือ ไหลผ่านแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน ซึ่งน้ำจะต้องไหลผ่านคูคลองต่างๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครก่อนลงสู่แม่น้ำ การมีสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำลำน้ำหรือคูคลองจึงเป็นการกีดขวางและทำให้การระบายน้ำลดลง

[1] อุทกภัยในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2554 ส่งผลกระทบต่อบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำโขง เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคม และสิ้นสุดเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2555 มีประชาชนได้รับผลกระทบกว่า 12.8 ล้านคน ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 และจัดให้เป็นภัยพิบัติครั้งที่มีมูลค่าความเสียหายมากที่สุดเป็นอันดับ 4 ของโลก *(ที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/อุทกภัยในประเทศไทย_พ.ศ._2554*

จากการสำรวจคลองสายหลักในกรุงเทพฯ จำนวน 9 คลอง คือ คลองลาดพร้าว คลองเปรมประชากร คลองบางซื่อ คลองบางเขน คลองลาดบัวขาว คลองประเวศ บุรีรมย์ คลองพระโขนง คลองพระยาราชมนตรี และคลองสามวา พบว่ามีคูคลองถูกรุกล้ำทั้งหมด 1,161 คลอง จากผู้รุกล้ำ 23,500 ครัวเรือน ประชากรประมาณ 94,000 คน ซึ่งบ้านเรือน ที่รุกล้ำลำคลองนี้ ทำให้ประสิทธิภาพ ในการระบายน้ำลดน้อยลง ดังนั้น จึงต้องรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำลำคลองเพื่อไม่ให้ขวางทางเดินของน้ำและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำ โดยการสร้างเขื่อนคอนกรีตและประตูระบายน้ำ สอดคล้องกับมติ ครม. เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2555 เห็นชอบตามที่ คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) เสนอให้กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานครร่วมกันดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ที่บุกรุกลำน้ำสาธารณะ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาจัดหาที่พักอาศัยถาวรให้กับผู้บุกรุกลำน้ำสาธารณะ

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 ซึ่งเห็นชอบหลักการและกรอบแผนการดำเนินงานตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ.2559-2568) ซึ่งทำให้การพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยเป็นนโยบายระดับชาติและเป็นแผนงานเร่งด่วนของรัฐบาล ประกอบกับเมื่อปี พ.ศ. 2560 รัฐบาลได้เห็นชอบแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (2560-2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่วและมีคุณภาพชีวิตที่ดี” (Housing For All) ซึ่งยึดโยงกับปฏิญญาสากลที่ประเทศไทยให้การรับรองคือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 11 ของสหประชาชาติและวาระใหม่ในการพัฒนาเมือง (NEW URBAN AGENDA) ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับมอบหมายดำเนินโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยโดยเฉพาะผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด

ในเดือนเมษายน 2562 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานระบบคลองและการพัฒนาชุมชนริมคลองเปรมประชากร ระยะเวลาดำเนินการ 9 ปี โดยมีภารกิจ 4 ด้านคือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมของเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชมริมคลอง การสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม และด้านกฎหมายและการขับเคลื่อนงาน ซึ่งในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนริมคลองได้มุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยมอบหมายให้ พอช.รับผิดชอบดำเนินการต่อเนื่องจากคลองลาดพร้าว

ภาพจาก Facebook Khon-Kool-Klong

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีเจตนารมณ์ที่สำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนริมคลอง โดยเปลี่ยนจากผู้รุกล้ำหรือบุกรุก สภาพความเป็นอยู่แออัด ไม่ถูกสุขลักษณะ มาเป็นผู้ที่อยู่อาศัยที่มั่นคงทั้งที่ดินและที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กริมคลองลาดพร้าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยในการพัฒนาที่อยู่อาศัย พอช. ได้นำรูปแบบโครงการบ้านมั่นคงมาใช้เป็นเครื่องมือการพัฒนาในการขับเคลื่อนโครงการ โดย พอช. เป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนแนวทางโครงการและงบประมาณ มีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่เน้นหลักการสำคัญ คือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการจัดการร่วมกันของชุมชนในรูปแบบของสหกรณ์เคหสถาน โดยจะต้องมีการรื้อย้ายบ้านเรือนเดิมที่รุกล้ำลำคลองสาธารณะขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกันให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายด้านการก่อสร้างอาคารและสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเป็นการพัฒนาที่ส่งผลด้านภาพลักษณ์ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงมีการบูรณาการงานของหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือดูแลผู้ได้รับผลกระทบ และยังเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ เหล่านี้ถือเป็นการทำงานร่วมกันในรูปแบบประชารัฐที่ทั้งชุมชนและหน่วยงานร่วมกันดำเนินการเพื่อให้ได้เป้าหมายร่วมกันคือ *“คืนความสุขให้คนคลอง คืนสายคลองให้คนเมือง”*

1.2 วัตถุประสงค์

- ❖ เพื่อแก้ไขปัญหาการรุกล้ำของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัยใหม่ โดยมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งแวดล้อมที่ดี มีรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและ สร้างความมั่นคงและสิทธิการครอบครองที่ดินและที่อยู่อาศัยของชุมชน
- ❖ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และระบบของชุมชน นำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็ง จัดการตนเองได้
- ❖ เพื่อสนับสนุนให้เกิดแผนและทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการ กายภาพ สิ่งแวดล้อม มีการออมทรัพย์เพื่อการสร้างทุนของชุมชน และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน ประชาสังคม และองค์กรท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

1.3 กลุ่มเป้าหมายดำเนินการ

พอช. ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายดำเนินการโครงการ 2 คลอง คือ คลองลาดพร้าว และคลองเปรมประชากร ดังนี้

2. กลไกการบริหารโครงการ

2.1 กลไกในการบริหารโครงการ

การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองได้มีการจัดกลไกการทำงานแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย กลไกระดับนโยบาย และกลไกระดับพื้นที่ ดังนี้

1. ระดับนโยบาย โดยการจัดตั้งกลไกคณะกรรมการระดับชาติ คือ

1.1 คณะกรรมการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะ และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเพื่อบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะคณะต่างๆ โดยคณะกรรมการบริหารฯ มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกรอบแนวทางการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะ และกำกับติดตามผลการดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงาน แผนปฏิบัติการโครงการ และงบประมาณที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเสนอเพื่อดำเนินการในการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทราบเป็นระยะ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารฯ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ 4 คณะ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ และขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ

ในช่วงปี 2563 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคลองเปรมประชากรมากยิ่งขึ้น โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักตามมติคณะรัฐมนตรี และมีกองทัพบกและสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ช่วยสนับสนุนและประสานการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2. ระดับพื้นที่

◆ *การบูรณาการหน่วยงานร่วมภารกิจ :* เพื่อจัดทำแผนและร่วมดำเนินการตามภารกิจ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานครโดยสำนักการระบายน้ำและสำนักงานเขตพื้นที่ พอช. กองทัพบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมธนารักษ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา) โดยเริ่มปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ใช้ชุมชนเป็นพื้นที่ปฏิบัติการ และทำงานร่วมกันทำงานภายใต้แผนปฏิบัติการร่วม (Action Plan) โดยในปี 2562 จังหวัดปทุมธานีได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการทำงานในพื้นที่ของจังหวัดด้วย โดยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยริมคลองเปรมประชากร อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภายในจังหวัดปทุมธานี โดยให้นายอำเภอเมืองปทุมธานีเป็นผู้กำกับดูแลให้คำปรึกษาการดำเนินงาน ซึ่งมีการจัดตั้งคณะทำงานระดับปฏิบัติงานรวม 6 คณะ เพื่อทำหน้าที่ชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ และจัดทำบัญชีประชากรกลุ่มเป้าหมายด้วย

การดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชนริมคลอง เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการรุกล้ำลำน้ำสาธารณะ ระหว่างกรมธนารักษ์ กรุงเทพมหานคร และ พอช. เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2568 โดยได้รับการผ่อนปรนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยตามคำสั่ง คสช.ที่ 9/2560 นอกจากนี้ การก่อสร้างยังเป็นไปตามมาตรการทางสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

3. ภายใน พอช.

◆ *กลไกคณะอนุกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง:*

มีบทบาทในการกำกับติดตามการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการ โดยมีองค์ประกอบมาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนชุมชน ผู้บริหารของ พอช. เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง โดยมีภารกิจหลัก คือ

- เสนอแนะนโยบายและแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองต่อคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน และหลักเกณฑ์การสนับสนุนโครงการพัฒนา ที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง
- พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง และงบประมาณช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ
- พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุนสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง
- ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรชุมชน ภาคีพัฒนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ตลอดจนช่วยคลี่คลายปัญหาข้อติดขัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลักตามโครงการบ้านมั่นคง
- เสนอให้ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามภารกิจของคณะอนุกรรมการหรือตามภารกิจที่คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนมอบหมาย

โดยในการติดตามการทำงานระดับพื้นที่ คณะอนุกรรมการฯ ได้เสนอให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งคณะทำงานสอบทานและตรวจงวดงานโครงการขึ้น ซึ่งมีองค์ประกอบจาก เจ้าหน้าที่ พอช. และผู้แทนเครือข่ายชุมชนริมคลอง เพื่อทำหน้าที่วางแผน ติดตาม และสอบทานการใช้งบประมาณ การตรวจงวดงานให้เป็นไปตามแผนงานและแผนดำเนินโครงการ ให้การสนับสนุนให้เกิดระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสในการบริหารโครงการระดับชุมชน และระดับสหกรณ์ชุมชน รวมถึงให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนในระดับชุมชน และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะอนุกรรมการฯ

3. รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัย และงบประมาณโครงการ

3.1 รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัย

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองนำบทเรียนของโครงการบ้านมั่นคงมาใช้เป็นเครื่องมือการพัฒนาในการขับเคลื่อนโครงการ โดย พอช. เป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนแนวทางโครงการและงบประมาณ มีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่เน้นหลักการสำคัญ คือ *การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการจัดการร่วมกันของชุมชนในรูปแบบของสหกรณ์เคหสถาน โดยจะต้องมีการขยับบ้านเรือนเดิมที่รุกล้ำลำคลองสาธารณะขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกันให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายด้านการก่อสร้างอาคารและสิ่งแวดล้อม* ซึ่งการดำเนินโครงการมีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายเป็นทางเลือกในการพัฒนาที่อยู่อาศัย 3 รูปแบบ คือ

1. การก่อสร้างรูปแบบใหม่ในที่ดินเดิม (Reconstruction) โดยการใช้สหกรณ์ของชุมชนเป็นผู้ขอเช่าที่ดินราชพัสดุจากกรมธนารักษ์

กรณีนี้ชาวบ้านที่ปลูกสร้างบ้านเรือนริมคลองต้องรื้อย้ายบ้านเรือนออกจากแนวคลองและจัดผังชุมชนใหม่ มีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อมในชุมชนใหม่ ซึ่งทุกครัวเรือนสามารถสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ได้ทั้งหมดในบริเวณชุมชนเดิม

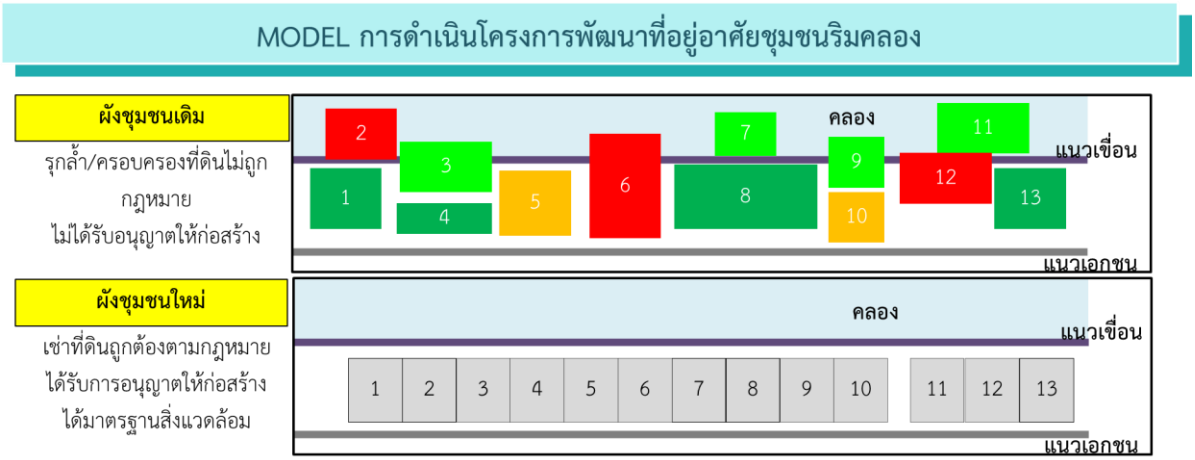

- **การก่อสร้างบ้านใหม่** จะต้องรื้อย้ายบ้านเดิมที่รุกล้ำลำคลองสาธารณะซึ่งมีทั้งในคลอง ริมตลิ่ง และบนบก ขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกันให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายด้านการก่อสร้างอาคารและสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานระบบคลองและการพัฒนาชุมชนริมคลอง รวมถึงมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. การรื้อย้ายบ้านเดิมไปสร้างบ้านใหม่ ชุมชนใหม่ บนที่ดินใหม่ (Relocation)

เป็นการรื้อย้ายชุมชนเดิมที่ปลูกสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำลำคลองและทางระบายน้ำออกไปจากแนวคลอง ในกรณีไม่อาจอยู่ในที่ดินเดิมได้หรือมีความสมัครใจไปอยู่ในที่ดินใหม่ โดยต้องย้ายไปสร้างชุมชนในที่ใหม่ (ซื้อที่ดินใหม่)

การรื้อย้ายชุมชนริมคลองออกไปอยู่ในที่ใหม่ มีข้อดีในเรื่องความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย แต่ทำให้ต้องอยู่ไกลจากชุมชนเดิม ไกลจากแหล่งงานและสถานศึกษา เกิดภาระค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงในการซื้อที่ดินและก่อสร้างบ้าน

สหกรณ์เคหสถานเลียบคลองสองสามัคคี จำกัด เขตสายไหม
เลือกรูปแบบการรื้อย้ายบ้านเดิมไปสร้างบ้านใหม่ ชุมชนใหม่ บนที่ดินใหม่

ในการจัดหาที่ดิน พอช.มีความร่วมมือกับบรรษัทบริหารสินทรัพย์ กระทรวงการคลัง เพื่อจัดหาที่ดินให้กับชุมชนในทำเลและราคาที่เหมาะสมซึ่งยังอยู่ในระดับที่ชุมชนรับภาระได้

3. ความร่วมมือของการเคหะแห่งชาติในโครงการที่มีอยู่แล้ว โดยการช่วยจัดหาห้องชุดพร้อมอยู่อาศัยทั้งโครงการเคหะชุมชนเดิม หรือโครงการบ้านเอื้ออาทรสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการอยู่อาศัยในรูปแบบนี้หรือไม่ต้องการรอการก่อสร้างบ้านใหม่

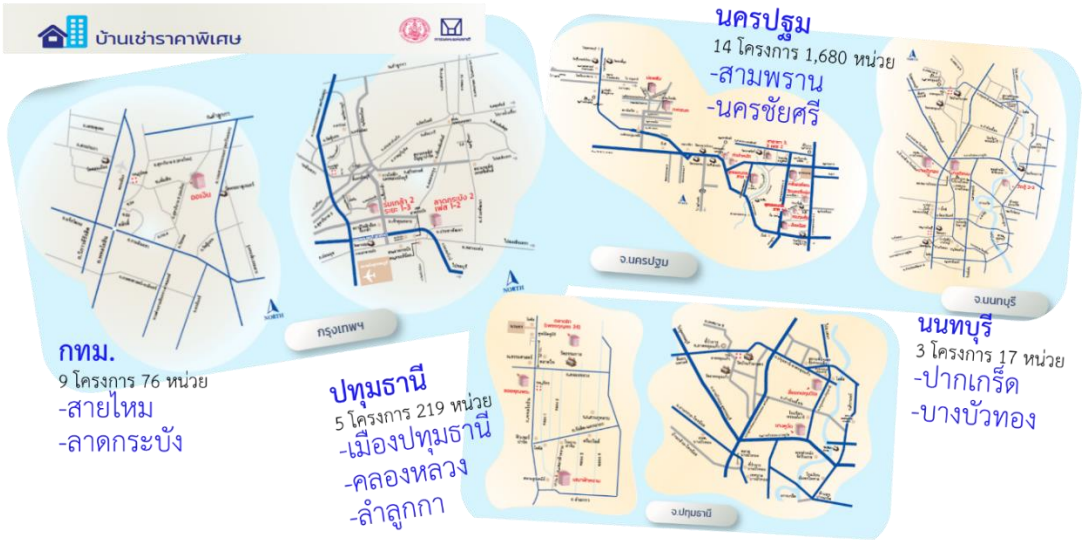

3.2 งบประมาณโครงการ

งบประมาณในการดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีดังนี้

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 งบประมาณโครงการบ้านมั่นคง
  อนุมัติงบประมาณให้กับกลุ่มเป้าหมายโครงการแล้ว 173.12 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ได้รับงบประมาณรายปีจากรัฐ วงเงิน 751.36 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้รับงบประมาณรายปีจากรัฐ วงเงิน 199.68 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้รับงบประมาณรายปีจากรัฐ วงเงิน 548.24 ล้านบาท
- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้รับงบประมาณรายปีจากรัฐ วงเงิน 175.12 ล้านบาท

ประเภทงบประมาณและหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณโครงการ

งบประมาณที่ พอช.ได้รับมาในแต่ละปีได้นำไปจัดสรรและสนับสนุนให้กับกลุ่มเป้าหมายสำหรับดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัย ดังนี้

❶ งบอุดหนุน

- งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค กรอบวงเงินครัวเรือนละ 50,000 บาท สำหรับใช้ในการดำเนินการเรื่องปรับถมพื้นที่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ถนนทางเดิน ระบบบำบัดน้ำเสีย ศูนย์ชุมชน และสาธารณูปโภคอื่นในโครงการ
- งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย กรอบวงเงินครัวเรือนละ 25,000 บาท เพื่อสบทบในการก่อสร้างบ้านและหรือการซื้อที่ดิน สำหรับสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย
- งบช่วยเหลือ กรอบวงเงินครัวเรือนละ 72,000 บาท เพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งต้องมีการรื้อบ้านเรือนเดิมที่รุกล้ำคลองทั้งในคลองและบนบกเพื่อจัดระเบียบร่วมกัน โดยเป็นงบที่ครอบคลุมค่าใช้จ่าย ค่าเช่าที่พักภายนอกระหว่างที่รื้อบ้านเดิมและก่อสร้างบ้านใหม่ ค่าสร้างที่พักชั่วคราว ค่ารื้อถอน ค่าขนย้ายสิ่งของ ค่าขนส่งวัสดุเข้าพื้นที่ โดยงบประมาณนี้สามารถนำมาใช้เพื่อลดต้นทุนการก่อสร้างบ้าน เพื่อลดภาระหนี้สินเชื่อซื้อที่ดินหรือสร้างบ้านรายครัวเรือนได้ด้วย

- งบการบริหารจัดการปรับปรุงชุมชน เพื่อใช้สนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนากลุ่มและสหกรณ์ การวางแผน การเขียนแบบก่อสร้าง การบริหารงานก่อสร้าง การศึกษาดูงาน การประชุมสัมมนา และการประสานงานกับหน่วยงานและภาคีต่าง ๆ รวมถึงค่าตอบแทนบุคคลภายนอก ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานที่ช่วยให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษาในการดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชน โดยจะได้รับอนุมัติงบประมาณร้อยละ 5 จากงบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค โดยมีเกณฑ์ขั้นต่ำ ไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท และไม่เกิน 500,000 บาทต่อชุมชน โดยเป็นการสนับสนุนไปที่ชุมชน 2.5% และสนับสนุนเครือข่ายขุมชนที่ร่วมสนับสนุนการพัฒนาโครงการ 2.5%
- งบช่วยเหลือค่าที่อยู่อาศัยชั่วคราว หรือค่าเช่าบ้านที่นอกเหนือจากที่ได้รับจัดกรอบจากงบช่วยเหลือ กรอบวงเงินเดือนละ 3,000 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือนตามจำนวนเดือนจริงที่ได้รับผลกระทบ (ครั้งละไม่เกิน 12 เดือน) โดยเป็นงบเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ไม่ได้เกิดจากตนเอง อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้การก่อสร้างบ้านล่าช้าหรือไม่เสร็จตามที่ได้กำหนดไว้
- งบสนับสนุนกลไกและติดตามประเมินผล เพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนการทำงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ในเรื่องของมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กำหนดให้ พอช.ต้องปฏิบัติและรายงานผลทุก 6 เดือน โดยใช้จ่ายตามที่ประเมินต้นทุนการดำเนินการจริง รวมถึงใช้สำหรับพัฒนาชุมชนในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น

❷ งบสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อการก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ การจัดซื้อที่ดินใหม่ และการซื้อห้องชุดในโครงการของการเคหะแห่งชาติ โดยดำเนินการในนามสหกรณ์เคหสถานแต่ละสหกรณ์ ในวงเงินครัวเรือนละไม่เกิน 360,000 บาทต่อครัวเรือน หรือในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้สินเชื่อเกินวงเงิน ให้คณะอนุกรรมการสินเชื่อพิจารณาเป็นรายกรณี ๆ ไป

กระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการและงบประมาณ

4. กระบวนการดำเนินโครงการ

4.1 การสร้างการรับรู้และความเข้าใจโครงการ

การเปิดเวทีสร้างความเข้าใจชุมชนริมคลองเปรมประชากร

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเป็นโครงการอันเนื่องมาจากมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวลำคลองและทางระบายน้ำของรัฐบาล ซึ่งในการดำเนินการตามแผนงานโครงการอาจมีปัญหาอุปสรรคในการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนและการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ ประกอบกับหลายหน่วยงานมีภารกิจที่แตกต่างกัน อาจทำให้ประชาชนกลุ่มดังกล่าวไม่เข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของโครงการและวัตถุประสงค์ของรัฐบาล จึงจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจแก่ประชาชน ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการบูรณาการการทำงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันลงพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันของประชาชนทั่วไปและชาวชุมชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้สามารถเริ่มดำเนินการก่อสร้างได้ในระยะเริ่มต้น

การเปิดเวทีสร้างความเข้าใจชุมชนริมคลองเปรมประชากร

ส่วนในรายละเอียดของการทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชนของ พอช. จะเป็นผู้ชี้แจงแนวทางปฏิบัติตามขั้นตอนแก่ชาวชุมชนตลอดโครงการ ซึ่ง พอช. ได้นำประสบการณ์ทำงานในรูปแบบ “โครงการบ้านมั่นคง” มาปรับใช้ในการทำงานตามแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เริ่มจากสำรวจชุมชน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์เคหสถาน การพิจารณาสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย การออกแบบวางผังชุมชน การขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภค การขอเช่าที่ดินราชพัสดุ/ซื้อที่ดิน การสำรวจรังวัดพื้นที่ การรื้อย้าย/ก่อสร้าง กระทั่งสร้างบ้านเสร็จ อย่างไรก็ดี ในการสร้างความเข้าใจ เป็นขั้นตอนการสื่อสารที่จำเป็นในการกระตุ้นให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญที่จะร่วมมือกันทำงานตามขั้นตอนโครงการ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นความมั่นคงในที่อยู่อาศัยใหม่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับแนวทางการจัดระบบสาธารณูปโภคและผังเมืองตามนโยบายของรัฐบาลด้วย

4.2 การสำรวจ ทบทวนข้อมูลชุมชน และการรับรองสิทธิผู้เข้าร่วมโครงการ

การสำรวจ ทบทวนข้อมูลชุมชน

เป็นการสำรวจข้อมูลภาพรวมทุกประเด็นสำคัญของชุมชน เพื่อให้ได้ผลสรุปรวมและนำไปสู่การวางแผนของชุมชน

ข้อมูลชุมชนที่สำรวจในชั้นนี้ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนบ้าน/ครอบครัว สถานภาพความมั่นคงในการอยู่อาศัย การครอบครองที่ดิน ระบบสาธารณูปโภค องค์กรชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลไกการพัฒนาที่อยู่อาศัย เป็นต้น ข้อมูลชุมชนที่สำรวจได้เหล่านี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญนำมาใช้วางแผนการทำงานในขั้นตอนอื่นๆ ดังนั้น ข้อมูลนี้จึงควรมีการรับรอง ตรวจสอบ อย่างรอบคอบ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนที่ชุมชน เพื่อตรวจสอบข้อมูลชุมชน

ส่วนการสำรวจชุมชนโดย พอช. จะเน้นทำการสำรวจข้อมูลชุมชนในรูปแบบที่ใช้ในโครงการบ้านมั่นคง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญสำหรับใช้วางแผนการสร้างบ้าน ประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครัวเรือน และความต้องการในเรื่องรูปแบบที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนซึ่งต้องสอดคล้องกับจำนวนผู้อาศัยและขนาดของพื้นที่

ขั้นตอนที่สำคัญ คือ การสำรวจชุมชนทั้ง*เชิงกายภาพและสังคม* เพื่อให้รู้ถึงลักษณะชุมชน ศักยภาพและข้อจำกัดในการปรับปรุงชุมชนทั้งหมด

☞ การสำรวจเชิงกายภาพ

- *การรังวัดชุมชน*

ทำการวัดขนาดแปลงที่ดิน ขนาดแปลงบ้าน รวมถึงทางเดินในชุมชน การรังวัดทำได้อย่างง่ายๆ โดยการใช้สายวัดขนาดยาว 20-50 เมตร วัดไปพร้อมกับสเกตซ์รูปร่างคร่าวๆ ของที่ดิน วัดขนาดแปลงบ้านแต่ละหลังด้วยการวัดขอบเขต กว้าง x ยาว จากนั้นเขียนแปลงที่ดินชุมชน วัดขอบเขตของที่ดินชุมชนทั้งหมดแล้วนำมาเขียนแบบ ลงมาตราส่วน ระบุตำแหน่งลงในแผนที่

- *การสำรวจและการประเมินสภาพอาคารปัจจุบัน*

การสำรวจวัสดุที่ใช้สร้างอาคารในปัจจุบัน เช่น วัสดุหลังคา วัสดุผนัง วงกบ ประตู เพื่อศึกษาความสามารถในการนำวัสดุเหล่านี้กลับมาใช้ใหม่ การสำรวจจำนวนชั้นอาคาร เป็นต้น

- *การทำแผนที่ชุมชน*

นำขนาดขอบเขตและรูปร่างที่ดินที่วัดได้ การวัดแปลงที่ดินของแต่ละบ้าน การวัดขนาด ความกว้างและรูปร่างของทางเดินภายในชุมชนมาเขียนเป็นแผนที่ เพื่อให้เห็นลักษณะการอยู่อาศัยของชุมชนตามสภาพปัจจุบัน รวมถึงเส้นทางระบายน้ำ ระบบสาธารณูปโภค เป็นต้น

☞ <u>การสำรวจทางสังคม</u>

นอกจากการสำรวจในเชิงภายภาพชุมชนแล้ว สภาพสังคมดั้งเดิม และลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนย่อมมีผลต่อการออกแบบวางผังชุมชน ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่ควรเก็บบันทึกไว้ ได้แก่

- สำรวจจำนวนและลักษณะประชากรในชุมชน

ระบุว่าใครบ้างที่นับว่าเป็นคนในชุมชน และใครที่ไม่นับว่าเป็นคนในชุมชน โดยพิจารณาจากระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ความคุ้นเคยของสมาชิก เป็นต้น

- สำรวจการถือครองที่ดินในชุมชน

สำรวจว่าใครบ้างในชุมชนที่เช่าอยู่หรือเป็นผู้อยู่อาศัยจริง แต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่าไหร่ จากนั้นให้นำมาลงในแผนที่ชุมชนที่ได้จัดทำไว้แล้ว

- สำรวจอาชีพพื้นฐานและรายได้ของคนในชุมชน

สำรวจอาชีพพื้นฐานและรายได้ของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การประเมินความสามารถในการผ่อนชำระของสมาชิกในชุมชนแต่ละครัวเรือน หากต้องใช้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย รวมถึงการจัดออกแบบที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับลักษณะการประกอบอาชีพของแต่ละครัวเรือน

- ลักษณะความสัมพันธ์ทางเครือญาติหรือกลุ่มเพื่อนบ้าน

การสำรวจข้อมูลนี้นำไปสู่การจัดสรรพื้นที่กายภาพที่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ทางสังคม

การรับรองสิทธิผู้เข้าร่วมโครงการ

แนวคิดการพิจารณาสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

- เป็นการจัดแบ่งแปลงและการจัดการสิทธิ์การอยู่อาศัย โดยย้ายบ้านที่ปลูกสร้างรุกล้ำออกจากคลองและปรับผังใหม่ โดยสามารถอยู่อาศัยในที่เดิมได้ทั้งหมด รวมทั้งผู้ที่อยู่อาศัยบ้านเช่า
- เนื่องจากการจัดสิทธิ์ในที่ดินตามผังชุมชนใหม่จะมีทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น และผู้เสียประโยชน์ เช่น เจ้าของบ้านเช่า ห้องเช่า ผู้ที่มีบริเวณพื้นที่อาศัยเดิมกว้าง ฯลฯ การจัดการสิทธิ์ในที่ดินจึงเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยการปรึกษาหารือกัน ในการแบ่งปันที่ดิน สร้างหลักเกณฑ์กติกาให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และยึดตามกติกาที่ตกลงร่วมกันแล้วอย่างจริงจัง พร้อมกับแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาสิทธิ์
- การประชุมพิจารณาสิทธิ์ ประกอบไปด้วยสมาชิกในชุมชนทั้งหมด คณะทำงานพิจารณาสิทธิ์หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยนำเกณฑ์กลางในการพิจารณาสิทธิ์ ที่ได้จากสมาชิกในชุมชนทั้งหมดเป็นตัวตั้ง ซึ่งมีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

  -นำเสนอภาพรวมผลการจัดทำข้อมูล (ข้อมูลรายครัวเรือน ข้อมูลชุมชน ผัง)

  -นำเสนอข้อมูลผู้เดือดร้อนแต่ละราย

  -ลงมติรับรองโดยการยกมือทั้งคณะทำงานฯ และสมาชิกในที่ประชุม

ประโยชน์ที่ได้จากการทำแผนที่

- รู้ขนาดและสภาพของที่ดิน เพื่อดำเนินการขอเช่าที่ดินได้ถูกต้อง
- ทราบเห็นแนวทางความเป็นไปได้ ข้อจำกัด และทางเลือกในการปรับปรุงชุมชน

ภาพผังที่ได้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสำรวจชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชนจะถูกนำมาบันทึกในรูปของแผนที่ เช่น การทำแผนที่จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การทำแผนที่รายได้ของคนในชุมชน การทำแผนที่ออมทรัพย์ เป็นต้น

เกณฑ์การพิจารณาสิทธิ์ในโครงการบ้านมั่นคง

1) ผู้ได้รับสิทธิจะต้องเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชน
2) บ้านเดิม 1 หลังจะได้รับการพิจารณา 1สิทธิ (สิทธิหลัก)
3) กรณีบ้านเดิมมีผู้อยู่อาศัยตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป และมีความสามารถในการรับภาระ ให้พิจารณาสิทธิเพิ่มได้ แต่ไม่เกิน 1 สิทธิ (สิทธิขยาย) โดยความสามารถในการรับภาระให้พิจารณาจากผลการออมทรัพย์ตามเกณฑ์ของโครงการ ทั้งนี้ผู้ได้สิทธิยายจะต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะหรือมีลักษณะเป็นครอบครัวแล้ว ผู้ให้เช่าบ้านในชุมชนจะได้รับการพิจารณาสิทธิเฉพาะบ้านพักอาศัย โดยไม่นับรวมจำนวนบ้านหรือห้องที่จัดให้เช่า
4) ผู้เช่าบ้านจะได้รับการพิจารณาสิทธิได้ในกรณีที่เช่าบ้านในชุมชน 5 ปีขึ้นไป โดยจะได้รับการพิจารณาไม่เกิน 1 สิทธิ ทั้งนี้การได้สิทธิของ
5) ผู้เช่าบ้านจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อเจ้าของผู้ให้เช่าบ้านได้รื้อถอนบ้านเช่าดังกล่าวแล้ว
6) ในกรณีที่ดินมีข้อจำกัดในการออกแบบวางผังรองรับจำนวนสิทธิที่ได้รับรองในชุมชน (ที่ดินไม่เพียงพอ) จะพิจารณาการวางผังโดยให้สิทธิหลัก สิทธิขยาย และสิทธิบ้านเช่าตามลำดับ
7) สิทธิที่ผ่านการรับรองจะต้องเข้าร่วมออมทรัพย์และดำเนินการในกิจกรรมอื่น ๆ อาทิ การประชุม การสมัครสมาชิกสหกรณ์ การออกแบบวางผัง ฯลฯ ตามข้อตกลงของชุมชน โดยคณะกรรมการกลุ่ม/สหกรณ์ อาจพิจารณายกเลิกสิทธิที่ผ่านการรับรองได้ในภายหลังหากผู้ได้รับสิทธิไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว โดยความเห็นชอบของ พอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3 จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และการจัดตั้งสหกรณ์เคหสถาน

การออมทรัพย์ มีหลักการคือ “รวมคน รวมเงิน รวมกลุ่ม” เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อเป็นสร้างทุนภายในชุมชนใช้ในการก่อสร้างบ้านมั่นคง มีโครงสร้างการทำงานกลุ่ม มีประธาน รองประธาน เลขา เหรัญญิก บัญชี และสมาชิก โดยสมาชิกจะต้องมีการออมทรัพย์ในแต่ละเดือนตามงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยหรือใช้ในการก่อสร้างบ้านจริง โดยแต่ละชุมชนจะต้องมีการออมทรัพย์อย่างน้อย 5% มูลค่าการก่อสร้าง ในขณะเดียวกันกลุ่มออมทรัพย์ยังถือเป็นศึกษาการทำงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์ (นิติบุคคล) เพื่อทำหน้าที่ของชุมชนในด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพียงเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย เช่น การเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ การจัดสวัสดิการสมาชิกสหกรณ์ เป็นต้น

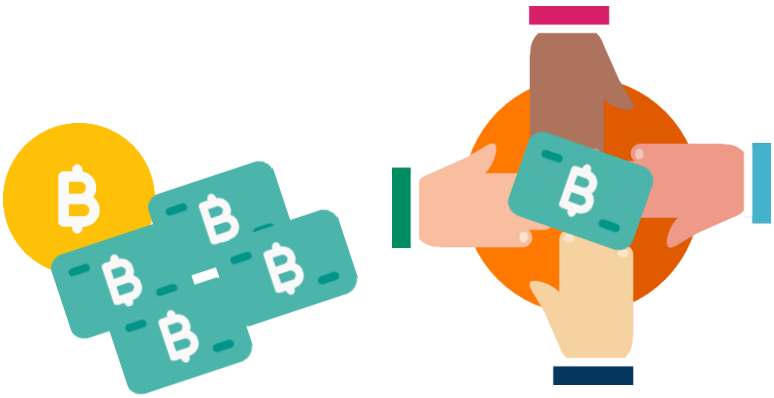

การออมทรัพย์ยังถือเป็นกุศโลบายเพื่อทำให้เกิดการพูดจา การพบเจอระหว่างคน โดยใช้เครื่องมือคือการออมเงิน และยังเป็นการวัดระดับความสามารถในการรับภาระผ่อนบ้านของสมาชิกแต่ละราย รวมถึงยังเป็นการฝึกการบริหารงบประมาณของบุคคล และการบริหารของคณะกรรมการที่จะต้องบริหารเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ขณะเดียวกันยังเป็นการเรียนรู้ระบบธรรมาภิบาลของคณะกรรมการด้วย นอกจากนี้ การออมจะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของสมาชิกแต่ละราย หากมีรายใดที่ขาดความพร้อมก็จะนำไปสู่การวางแผนการสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

การส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีวินัยในการออมทรัพย์ทุก ๆ เดือน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าในอนาคตเมื่อมีการกู้เงินสินเชื่อแล้ว สมาชิกจะมีการผ่อนคืนได้อย่างสม่ำเสมอด้วย ระบบกลุ่มออมทรัพย์ ยังเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการบริหารจัดการด้วยระบบสหกรณ์ ดังนั้น โครงสร้างการทำงาน ขั้นตอน ระเบียบการทำบัญชี จึงควรเทียบเคียงและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินการให้ใกล้เคียงกับรูปแบบสหกรณ์

เจตนารมณ์สำคัญของการออมทรัพย์ในโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง

1. “การรวมคน” เพื่อนำไปสู่ “การรวมกลุ่ม” การจัดระบบการทำงานของชุมชน รวมถึงการค้นหาทั้งผู้นำธรรมชาติที่จะขับเคลื่อนงานในระยะต่อไป

2. การฝึกการทำงานและการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการ มีเป้าหมายเรื่องการบริหารจัดการที่ดี มีธรรมาภิบาล (Good Governance)

3. การวัดกำลังความสามารถในการชำระตามราคาบ้าน ซึ่งหากมีสมาชิกรายใดไม่สามารถชำระได้จะสามารถหาแนวทางการแก้ไขได้ เช่น ลดขนาดบ้านหรือวางแผนการออมทรัพย์รายวัน เป็นต้น

4. เป็นเครื่องมือในการจัดกลุ่มสมาชิก เพื่อออกแบบการพัฒนาให้เหมาะสมกับทุกครัวเรือน ทั้งรายที่ออมได้สม่ำเสมอ / ออมได้แต่ไม่สม่ำเสมอ / ไม่มีความสามารถในการออม / กลุ่มไม่เข้าร่วม รวมถึงเป็นเครื่องมือในการคัดกรองสิทธิสมาชิกให้มีข้อสรุปที่ชัดเจนก่อนจะเริ่มออกแบบวางผัง

5. การฝึกแนวคิดของชุมชนในการสะสมทุนภายใน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพาภายนอก เช่น การออมเพื่อจัดสวัสดิการ การออมเพื่อเป็นทุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำภายในชุมชน เป็นต้น

“เมื่อชุมชนมีกระบวนการออมตามแผน จะมีผลที่ตามมา คือ ชุมชนมีเงินออมครบ 5%ตามเกณฑ์ สมาชิกจะเกิดความผูกพันกับโครงการ ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของบ้าน เจ้าของกลุ่ม เจ้าของโครงการ”

ประเภทการออมทรัพย์ในโครงการ

1. การออมสมทบค่าที่อยู่อาศัย 5% ของราคาบ้าน ซึ่งรูปแบบบ้านมี 2 แบบมาตรฐาน คือ

- บ้านชั้นเดียว ราคา 290,000 บาท ออม 14,500 บาท
- บ้านสองชั้น ราคา 450,000 บาท ออม 22,500 บาท

การออม 5% เป็นไปตามข้อบังคับของ พอช. และหลักการมีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ชาวบ้านหรือชุมชนจะกู้ได้ไม่เกิน 20 เท่าของเงินทุนภายใน ในการดำเนินการจริงไม่จำเป็นที่ทุกครัวเรือนจะต้องออมถึง 5% แต่เงินกองกลางของสหกรณ์ฯ ต้องได้ 5%

2. การออมค่าเช่าที่ดิน เพื่อจ่ายค่าเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ ซึ่งเก็บเป็นรายปี เช่น ชุมชนประชาร่วมใจ 1 เนื้อที่ 12 ไร่ (4,800 ตารางวา)ค่าเช่าตารางวาละ 3 บาท/เดือน หรือ 36 บาท/เดือน คิดเป็น 172,800 บาท มีจำนวนสมาชิก 300 คน คิดเป็นคนละ 576 บาท หรือเดือนละ 48 บาท และในการเช่าที่ดินกรมธนารักษ์ในปีแรกจะต้องมีค่าประกันสัญญา (เท่ากับค่าเช่า 1 ปี) ดังนั้น ในช่วงแรกสมาชิกอาจจะต้องออมค่าเช่าที่ดินมากกว่าค่าเช่าจริง โดยออมประมาณ 100 บาท

3. การออมเงินหุ้น เพื่อเตรียมพร้อมในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ (หุ้นละ 10 บาท 10 หุ้น ต่อเดือน) และฝึกภาระในการถือหุ้นสหกรณ์ในอนาคตตามกฎหมายสหกรณ์

เงินหุ้น ในทางบัญชีถือเป็นเงินลงทุน ซึ่งแตกต่างจากการออมทรัพย์หรือการฝากเงิน ซึ่งในทางบัญชีถือเป็นเจ้าหนี้ ดังนั้น เมื่อมีการลงหุ้นจะไม่สามารถถอนได้เหมือนกันเงินฝาก ยกเว้นการลาออกจากสหกรณ์

4. เงินค่าบริหารจัดการ เงินประเภทนี้ไม่ใช่เงินออม แต่เป็นเงินที่กลุ่มเก็บจากสมาชิกในช่วงแรก (ประมาณ 20-50 บาท ต่อเดือน) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือค่าใช้จ่ายส่วนกลาง โดยต้องมีการอธิบายการใช้จ่ายงบประมาณให้สมาชิกรับทราบโดยละเอียดทุกเดือน

ในระยะถัดไปเมื่อชุมชนได้รับงบสนับสนุนบริหารจัดการ 2.5% หรือเมื่อได้รับงบประมาณสินเชื่อ จากพอช.แล้ว ควรยกเลิกการเก็บเงินส่วนนี้จากสมาชิก เพราะสหกรณ์จะมีรายได้ส่วนต่างดอกเบี้ยซึ่งเป็นกำไรในการนำมาเป็นงบบริหารได้แล้ว

ค่าแรกเข้า เป็นค่าธรรมเนียมที่ต้องจัดเก็บตามกฎหมายในการจัดตั้งสหกรณ์ จัดอยู่ในหมวดรายได้ของสหกรณ์ ส่วนการตั้งกลุ่มออมทรัพย์จะเรียกเก็บหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของกลุ่ม โดยหากมีการเก็บในการเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์แล้ว ชุมชนไม่ควรจะเก็บซ้ำซ้อนอีก และให้นำไปเป็นค่าแรกเข้าของสหกรณ์

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ / โครงสร้างการทำงาน

1. การจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ควรมีการชี้แจงเรื่องโครงสร้างและแนวทางการทำงานและบทบาทของแต่ละตำแหน่ง โดยการสรรหาผู้มาทำงานขึ้นอยู่กับข้อตกลงของกลุ่ม เช่น วิธีการเสนอรายชื่อผู้มีความพร้อมในการทำงานจากแต่ละเฟสในชุมชน จำนวนคณะกรรมการขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสม (โดยทั่วไป 7-15 คน) และควรมีผู้สอบกิจการ เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการบริหารงานของคณะกรรมการ โดยทำการโหวตเพื่อขอคำรับรองจากที่ประชุม

ในการแบ่งบทบาทหน้าที่ควรมีความชัดเจนและเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการที่ดี ไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งรับผิดชอบหรือรับภาระมากเกินไป อาทิเช่น กรรมการไม่ควรเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน โดยเฉพาะเหรัญญิกและบัญชี กรรมการที่ทำหน้าที่ทำบัญชีต้องห้ามในการถือเงินหรือรับเงินสด เป็นต้น

2. การเปิดบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ รวมถึงการลงนามต่าง ๆ แทนกลุ่มต้องเป็นผู้แทนจากคณะกรรมการเท่านั้น โดยอาจกำหนดเงื่อนไขการลงนามเป็นไปตามข้อตกลงของชุมชน เช่น การลงนามเบิกจ่ายงบประมาณให้มีการลงนามร่วมกัน 3 ใน 5 คน พร้อมมีรายงานการประชุมกลุ่มทุกครั้ง ทั้งนี้ ผู้ลงนามห้ามเป็นเหรัญญิกและบัญชี เนื่องจากทั้ง 2 ตำแหน่งต้องมีการทำงานเกี่ยวกับการเก็บเงินและบัญชี และเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจและลดความเสี่ยง

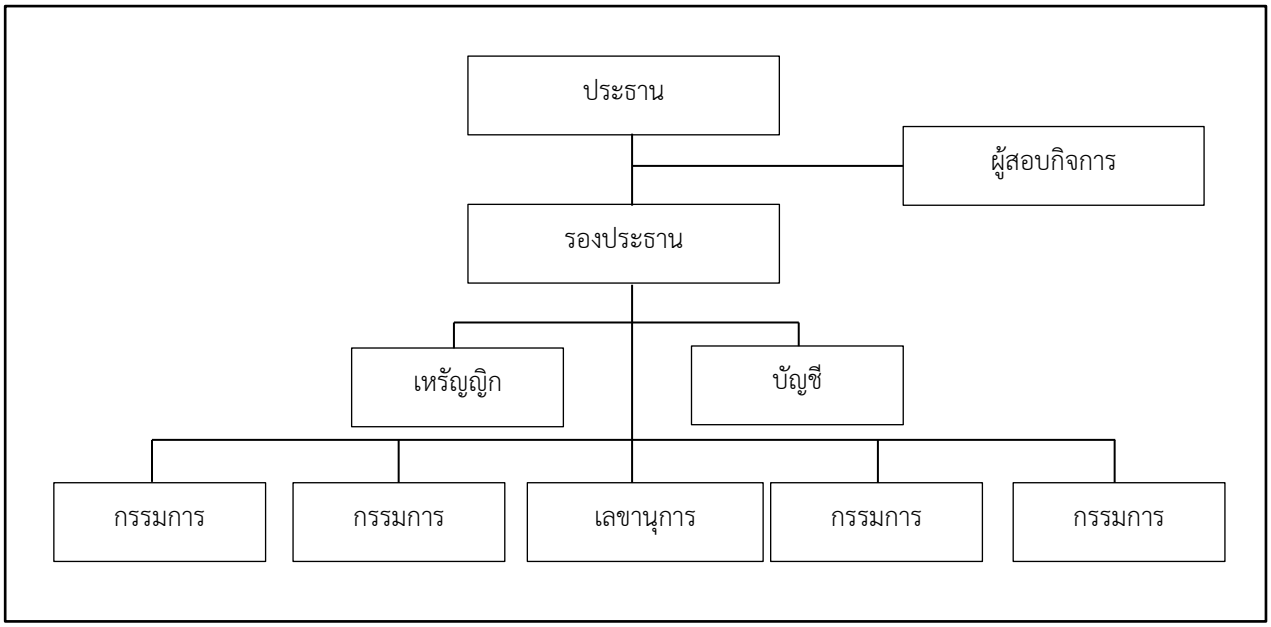

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

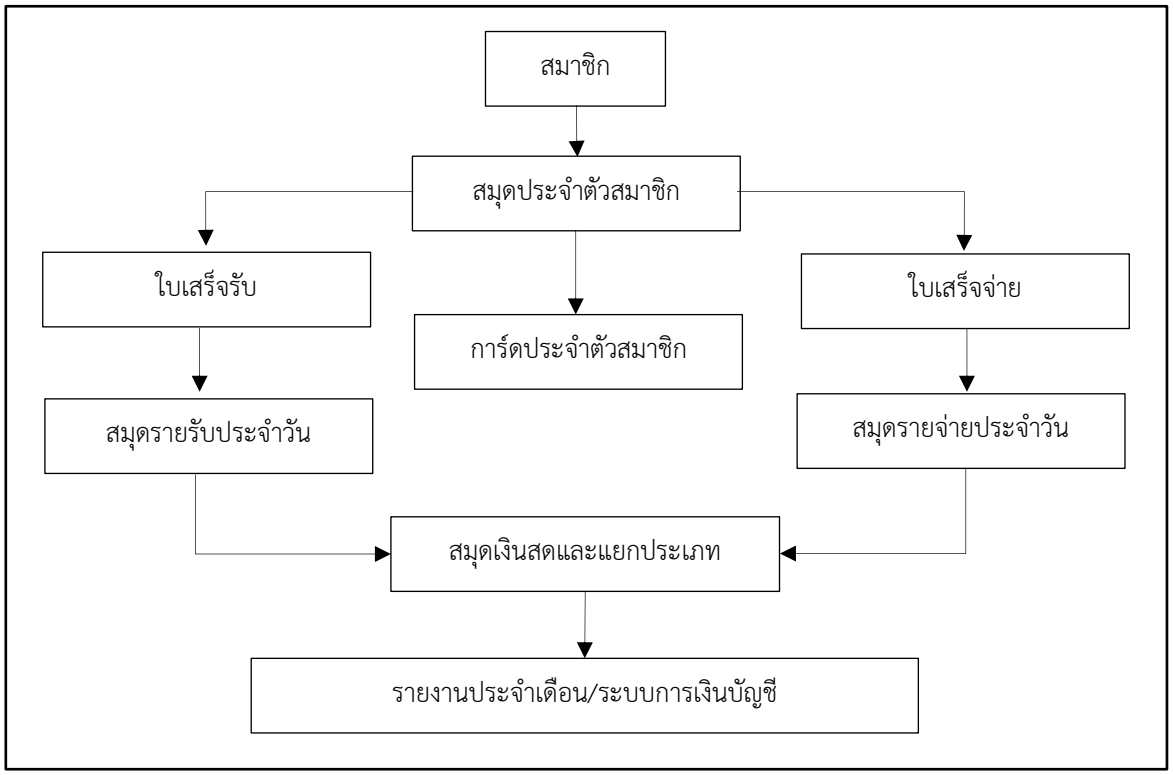

ถึงแม้กลุ่มออมทรัพย์จะมีการรวมคน รวมเงิน มีระบบการบริหารจัดการ มีระเบียบกติกาของกลุ่มที่แน่ชัด แต่ในข้อเท็จจริง กลุ่มออมทรัพย์ไม่ถือว่ามีสถานะทางกฎหมาย ไม่มีหน่วยงานกำกับติดตามอย่างเป็นทางการ จึงไม่สามารถเป็นองค์กรของชุมชนในการทำนิติกรรมทางกฎหมายได้ อาทิ การเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ไปสู่ระบบสหกรณ์ในท้ายที่สุด

หลักการสหกรณ์ คือ การรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีปัญหาร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหานั้น ๆ ในหลักการพื้นฐานเมื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาแล้วเสร็จ สหกรณ์ควรจะมีการยกเลิกไป

การจัดตั้งสหกรณ์ของชุมชนริมคลอง จะสามารถทำให้กลุ่มสามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้ในรูปแบบนิติบุคคล เช่น การเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ การบริหารจัดการเงินกู้ที่ได้รับจาก พอช. การจัดจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างบ้านให้กับสมาชิก เป็นต้น อีกทั้ง การเป็นสหกรณ์จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลตามกฎหมายชัดเจน คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยเป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน พรบ. สหกรณ์ ปี 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ปี 2562)

ประเภทของสหกรณ์

1. สหกรณ์การเกษตร
2. สหกรณ์ออมทรัพย์
3. สหกรณ์ประมง
4. สหกรณ์ร้านค้า
5. สหกรณ์นิคม
6. สหกรณ์บริการ (สหกรณ์เคหสถานอยู่ในประเภทนี้)
7. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

ตาม พรบ.สหกรณ์ ปี 2562 ให้มีสหกรณ์ประเภทที่ 8 ได้ โดยให้เป็นไปตามกฎกระทรวง (ยังไม่ประกาศกฎกระทรวง)

การจัดตั้งสหกรณ์

ขั้นตอนการขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ในการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนจะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้แนะนำการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ต่อไป ซึ่งการขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ จะมีขั้นตอนการขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ดังแผนภาพต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการเบื้องต้น / รวบรวมกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน *(ตามกฎหมายการจัดตั้งสหกรณ์ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 10 คน)*
- ขั้นตอนที่ 2 ประสานงานและฝึกอบรม / กลุ่มจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง จากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์
- ขั้นตอนที่ 3 จัดประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ (ประชุมครั้งที่ 1) เพื่อให้สมาชิกรับทราบหลักการ วิธีการสหกรณ์ การกำหนดชื่อสหกรณ์ การจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์ ร่างข้อบังคับ และพิจารณาเลือกตั้งคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์
- ขั้นตอนที่ 4 ประชุมคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ (ประชุมครั้งที่ 2) เพื่อรับทราบและพิจารณาเรื่องทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์ รายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จัดทำข้อบังคับสหกรณ์
- ขั้นตอนที่ 5 จัดประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ (ประชุมครั้งที่ 3) เพื่อพิจารณากำหนดข้อบังคับสหกรณ์
- ขั้นตอนที่ 6 การยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ โดยคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบ เพื่อเสนอขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ที่สำนักงานสหกรณ์พื้นที่
- ขั้นตอนที่ 7 พิจารณารับจดทะเบียนสหกรณ์

❖ **การดำเนินงานหลังได้รับทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์**

1. จัดการประชุมคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณาเรื่องกำหนดตราของสหกรณ์ การจัดซื้อเครื่องเขียนแบบพิมพ์และเครื่องใช้ต่างๆ กำหนดวันเริ่มประกอบธุรกิจของสหกรณ์ กำหนดเวลาทำงานและวันหยุดของสหกรณ์ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำของสหกรณ์ การออกหนังสือชี้แจงวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ การเปิดบัญชีเงินฝากในธนาคาร การรับสมาชิกใหม่ กำหนดระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์ และกำหนดการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก ฯลฯ

2. การจัดการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก เมื่อสหกรณ์ได้รับการจดทะเบียนสหกรณ์ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องจัดประชุมสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายใน 90 วัน นับแต่วันที่จดทะเบียนสหกรณ์ เพื่อพิจารณาเสนอแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ กำหนดวงเงินกู้ยืมประจำปี เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ชุดแรกและผู้ตรวจสอบกิจการ ฯลฯ

3. การมอบหมายการทำงานของคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการต่อ

โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์

องค์ประกอบและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

1. สมาชิก มีฐานะเป็นทั้งเจ้าของและผู้ใช้บริการของสหกรณ์
2. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ไม่เกิน 15 คน เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ ประกอบด้วย
   - ประธานกรรมการ
   - รองประธานกรรมการ
   - เลขานุการ
   - เหรัญญิก
   - กรรมการที่ทำหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อตกลง
3. ฝ่ายจัดการ หรือ ผู้จัดการ รวมถึงเจ้าหน้าที่บัญชี
4. ผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วทำรายงานเสนอที่ประชุมใหญ่

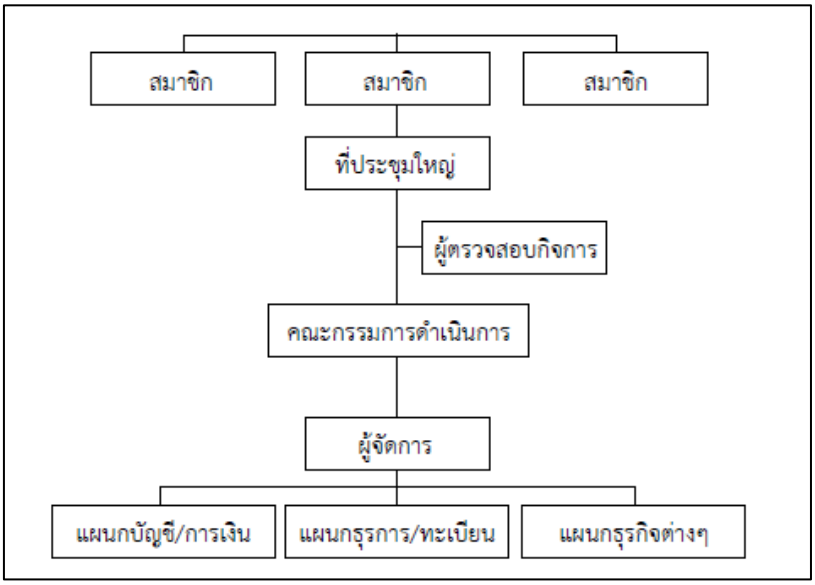

แนวทางการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ชุมชนริมคลอง

1) ประชุมทำความเข้าใจกับสมาชิก:
   เริ่มต้นประชุมทำความเข้าใจกับสมาชิกให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ สิทธิที่สมาชิกจะได้รับและการใช้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างทุนภายในต่อการรับการสนับสนุนทุนจากภายนอก
2) การสำรวจข้อมูลชุมชน:
   อาจเป็นการนำข้อมูลที่ได้ทำการสำรวจมาแล้วในการสำรวจทั้งชุมชน โดยคัดเลือกเฉพาะข้อมูลสำคัญที่จะนำมาใช้เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ เช่น จำนวนสมาชิกในชุมชน จำนวนบ้านเช่า จำนวนครอบครัวขยาย ข้อมูลอาชีพ รายได้ เป็นต้น
3) การเรียนรู้ขั้นตอนการทำงาน:
   เจ้าหน้าที่ พอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ให้ความรู้ในรายละเอียดวิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ หรืออาจจัดอบรมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ หรือศึกษาดูงานในกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จ
4) การกำหนดบทบาทหน้าที่:
   กำหนดโครงสร้างการทำงานของกลุ่มออมทรัพย์บทบาทหน้าที่ของกรรมการและบทบาทหน้าที่ของกลุ่มย่อย
5) จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์/ออกระเบียบ:
   ออกระเบียบกลุ่มออมทรัพย์ โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอระเบียบซึ่งอาจจะเชิญหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม เพื่อขอความเห็นชอบ การแก้ไข ปรับปรุง และประกาศใช้อย่างเป็นทางการ
6) รวมรวมสมาชิกให้ได้ตามเกณฑ์เพื่อขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เคหสถาน:
   สหกรณ์เคหสถาน คือ การรวมกลุ่มของประชาชนที่มีความต้องการที่อยู่อาศัย โดยมีการจัดตั้งและจดทะเบียนตามกฎหมายที่กำหนดไว้ โดยสามารถดำเนินการจดทะเบียนสหกรณ์ได้ที่สหกรณ์พื้นที่ หรือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
7) ออกระเบียบสหกรณ์:
   สหกรณ์เคหสถานจะต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ขึ้น โดยหลักการประกอบด้วย การประกอบกิจการ บริหารให้สมาชิกมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองตามอัตภาพ และให้สมาชิกสะสมเงินเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง การจัดหาอุปกรณ์แก่การอยู่อาศัย จัดหาที่ดิน ต่อเติม ซ่อมแซม รับฝากเงินจากสมาชิก จัดให้มีเงินกู้สำหรับสมาชิก เป็นต้น
8) ประชุมสมาชิก: มีการจัดประชุมสมาชิกอย่างน้อยทุกเดือน เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบผลการบริหารจัดการงบประมาณ และมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่มหรือสหกรณ์

4.4 การจัดการที่ดิน การรังวัดที่ดินเพื่อจัดให้เช่า และการเช่าที่ดินราชพัสดุ

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เน้นให้คนในชุมชนเป็นหลักในการจัดการตนเองด้านที่อยู่อาศัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แตกต่างกันตามบริบทและความเป็นจริงของแต่ละแห่ง เช่น

1) ก่อสร้างใหม่ในที่ดินเดิม โดยการเช่าที่ดินเพื่อจัดระเบียบการอยู่อาศัย รองรับครอบครัวที่รุกล้ำคูคลอง กรณีนี้ ชาวบ้านรื้อย้ายบ้านเรือนออกจากแนวคลองและอาศัยอยู่ในชุมชนเดิมได้ แต่จะต้องมีการจัดผังชุมชนใหม่ เพื่อให้ทุกครัวเรือนสามารถสร้างบ้านใหม่ได้

2) การรวมตัวกันไปก่อสร้างบ้านใหม่บนที่ดินใหม่ ต้องย้ายไปสร้างชุมชนในที่ใหม่ โดยการซื้อหรือเช่าที่ดิน กรณีนี้ มักเกิดจากที่ดินเดิมไม่เพียงพออาจจะต้องจัดหาที่ดินใหม่ในรัศมี 5-10 กิโลเมตรจากชุมชนเดิม เพื่อความสะดวกต่อการเดินทางไปทำงาน หรือสถานศึกษาของบุตรหลาน โดยใช้วิธีการขอเช่าหรือซื้อที่ดินจากเอกชนทั่วไปหรือที่ดินจากบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (บสก.) กระทรวงการคลัง

3) การเช่าซื้ออาคารในโครงการที่มีอยู่แล้ว เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ของกระทรวงการคลัง เป็นต้น

การรังวัดที่ดินเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ทราบขอบเขตที่ชัดเจนของที่ดินที่จะอยู่อาศัย ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการโดยกรมธนารักษ์ร่วมกับกรมที่ดิน เมื่อได้ขอบเขตที่ดินแล้วก็จะจัดให้สหกรณ์เป็นผู้เช่าเพื่อดำเนินโครงการต่อไป เงื่อนไขการให้เช่าจะเป็นไปตามบันทึกความร่วมมือด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 ระหว่าง พอช. กรมธนารักษ์ และสำนักการระบายน้ำ ซึ่งสหกรณ์ผู้เช่าจะได้รับสิทธิประโยชน์ตามเกณฑ์ของกรมธนารักษ์ อาทิเช่น การได้ลดหย่อนค่าเช่าที่ดินร้อยละ 50 ของค่าเช่าปกติ การไม่กำหนดให้กรรมสิทธิ์สิ่งปลูกสร้างเป็นของผู้ให้เช่า การยกเว้นค่าธรรมเนียมการจัดให้เช่า ค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์และค่าเสียหายการยกเว้นไม่เรียกเก็บค่าเช่าย้อนหลัง โดยเรียกเก็บนับจากวันที่เริ่มทำสัญญาเช่า เป็นต้น

4.5 การออกแบบวางผังชุมชนใหม่ การขออนุญาตก่อสร้างจัดการที่ดิน

ใช้การออกแบบแบบมีส่วนร่วมทั้งชุมชน การออกแบบวางผังชุมชน ควรออกแบบร่วมกันโดยพร้อมเพรียงของสมาชิกทั้งหมด โดยสมาชิกแต่ละครัวเรือนอาจส่งตัวแทนมาเพื่อกำหนดผังชุมชนร่วมกัน ได้แก่ การกำหนดขนาดแปลงที่ดินที่เหมาะสมต่อความต้องการใช้สอยพื้นที่และความสามารถในการผ่อนชำระหรือเช่า การกำหนดพื้นที่ส่วนกลาง การกำหนดทางเข้าและขนาดทางสัญจรในชุมชน เป็นต้น การออกแบบร่วมกันทั้งชุมชน ช่วยให้สามารถสรุปความเห็นของสมาชิก ต่อการออกแบบวางผังชุมชนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และคนในชุมชนมีความเห็นขัดแย้งกันน้อยที่สุด

การเจรจาขอแบ่งปันที่ดิน สำหรับการจัดระเบียบการอยู่อาศัยในที่ดินเดิม จากการที่ครัวเรือนที่ปลูกสร้างบ้านรุกล้ำริมคลองต้องรื้อย้ายบ้านเรือนออกจากแนวคลอง และจัดผังชุมชนใหม่ โดยร่นระยะพื้นที่ก่อสร้างตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น อาจส่งผลให้ขนาดของพื้นที่ที่ใช้รองรับการปลูกสร้างบ้านเรือนใหม่ของสมาชิกทั้งหมด มีไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการประชุมหาหรือร่วมกันของคนในชุมชนถึงแนวการจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนเพิ่มขึ้น อาทิ ศูนย์ชุมชน สวนสาธารณะ ทางเดินเท้า รวมถึงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสภาพแวดล้อมในชุมชนใหม่ โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้และข้อจำกัด ซึ่งอาจจะต้องเจรจาขอแบ่งปันที่ดิน ให้ชาวชุมชนบางส่วนเสียสละที่ดิน เพื่อความมีระเบียบเรียบร้อยของชุมชน

วิศวกร/สถาปนิก พอช. มีบทบาทการทำงานที่สำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่

1.ออกแบบ: ให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการออกแบบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพูดคุยกับชุมชน โดยออกแบบวางชุมชน ออกแบบบ้าน ออกแบบโครงสร้าง ประมาณราคา

2.ประสานงาน: ทำงานเชื่อมโยงกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยทำหน้าที่ในการเจรจาประสาน ให้ความรู้ และเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงให้คำแนะนะในการจัดการต่างๆ ได้แก่ การขออนุญาตก่อสร้าง การช่วยเหลือเรื่องของบประมาณสนับสนุนด้านอื่นๆ เป็นต้น

3.สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน: อบรมช่างชุมชน ให้ความรู้เบื้องต้นในการทำบ้านมั่นคง การวางผัง ออกแบบและการก่อสร้าง สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจนเกิดทีมทำงาน

4.วางแผน: รวบรวมข้อมูล สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน วิเคราะห์ วางแผน ประเมินผล

5.สร้างกลไกการทำงาน: สร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในการทำงาน สร้างพื้นที่ให้กลุ่มคนได้มีส่วนร่วม

วิธีการออกแบบวางผังในโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง

การวิเคราะห์ที่ตั้ง/ลักษณะเชิงกายภาพ
-ลักษณะแปลงที่ดินและสภาพทั่วไป เช่น ต้นไม้ ทางน้ำ
-ระบบสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า น้ำประปา ทางระบายน้ำ)
-เส้นทางคมนาคมหลัก ทางเข้า-ออก
-ทิศทางลม ฝน แดด สภาพอากาศ

การจัดกลุ่มอยู่อาศัย
-ความเป็นเครือญาติ ความผูกพัน กลุ่มสังคมที่มีอยู่
-การมีกิจกรรมร่วมกัน
-การสร้างกลุ่มย่อยเพื่อการจัดการและการอยู่ร่วมกัน

การวางผังสาธารณูโภคและอาคารให้สอดคล้องกัน
-การจัดกลุ่มผู้อยู่อาศัย โดยกระบวนการสังคม ความเป็นเครือญาติ ความผูกพัน
-สอดคล้องกับราคา ความยากง่ายในการก่อสร้างและการดูแลรักษา

การออกแบบบ้าน
-พื้นที่ใช้สอยสอดคล้องกับจำนวนสมาชิก อาชีพ ศาสนา อายุ พฤติกรรม
-พิจารณาความสามารถในการผ่อนชำระ
-วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง / ราคาก่อสร้าง
-รูปแบบบ้าน

ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการออกแบบวางผังและยื่นแบบให้กรมธนารักษ์พิจารณาเห็นชอบ โดยจะต้องเป็นการออกแบบวางผังที่แสดงถึงการอยู่อาศัยร่วมกันทั้งชุมชนตามขอบเขตที่ดินที่ให้เช่า ทั้งนี้กรมธนารักษ์จะไม่พิจารณาให้เช่าในลักษณะของการเช่ารายคน

เนื่องจากชุมชนต้องสร้างที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภคชุมชนขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ดังนั้น การกำหนดรูปแบบลักษณะและวิธีการอยู่อาศัยร่วมกัน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการที่ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งชุมชนสามารถสร้างสรรค์ขึ้นได้โดยการออกแบบร่วมกันโดยสมาชิกทั้งชุมชน

หลักคิดในการออกแบบวางผังและออกแบบบ้านโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง

- ดำเนินการตามแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานฯ
- แบ่งปันพื้นที่ให้แก่เพื่อนบ้าน ตามข้อตกลงร่วมกัน
- จัดกลุ่มที่อยู่อาศัยตามเครือญาติและกลุ่มที่อยู่เดิม
- ออกแบบบ้านตามความต้องการของผู้อยู่อาศัยและเหมาะสมกับกำลังทรัพย์
- ออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อใช้งานร่วมกันในชุมชน
- เว้นระยะร่นริมคลองตามที่กฎหมายกำหนด

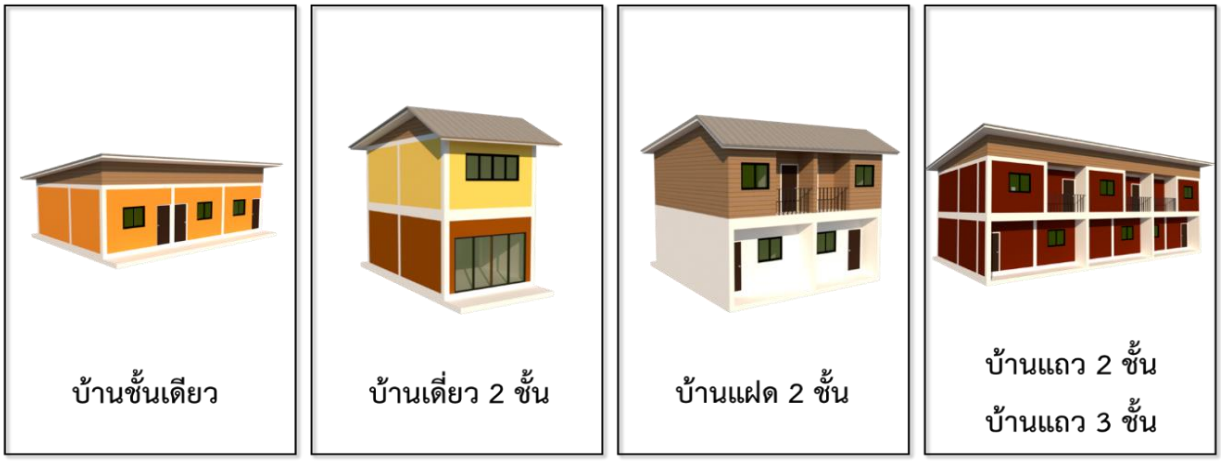

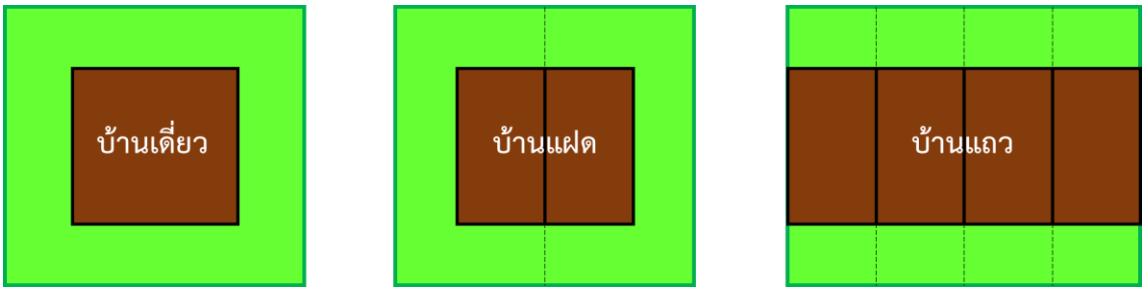

การออกแบบวางผังชุมชนริมคลองเป็นไปตาม...

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้น ผ่อนผันฯ ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย พ.ศ. 2554

แผนแม่บทพัฒนาริมคลองลาดพร้าว/คลองบางซื่อ/คลองเปรมประชากร

กระบวนการจัดสิทธิวางผังชุมชน

เกณฑ์การจัดลำดับคัดเลือก

หลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดสิทธิลงผังของชุมชนริมคลอง การกำหนดตำแหน่งบ้านในผังชุมชนใหม่ อาจพิจารณาจากเงื่อนไขต่าง ๆ โดยคำนึงจากปัจจัย อาทิ

- เงื่อนไขเรื่องคน / ลำดับสิทธิก่อน-หลัง / บ้านในน้ำก่อนหรือบ้านบนบก / จัดตำแหน่งบ้านใหม่ให้ใกล้เคียงบ้านเดิมที่สุด
- เงื่อนไขการมีส่วนร่วม คือ การออมทรัพย์ การเข้าร่วมประชุม ฯลฯ
- เงื่อนไขทางกฎหมาย การก่อสร้าง เช่น ขนาดบ้าน ลักษณะบ้าน
- เงื่อนไขเฉพาะอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ

บ้านแถวเดียว
- แยกประเภทแบบบ้าน 1 ชั้น, 2 ชั้น, 3 ชั้น
- เรียงลำดับสลับกันทั้งบนบกและในน้ำตามตำแหน่งผังบ้านเดิม โดยสิทธิ์หลักกับขยายต้องอยู่ติดกัน
- เงื่อนไขพิเศษ เช่น ใช้มติชุมชน , จัดกลุ่มบ้านที่ชอบเปิดเพลงเสียงดัง สังสรรค์บ่อย, บ้านของคณะกรรมการต้องอยู่ใกล้พื้นที่ส่วนกลาง
- เลือกตำแหน่งบ้านให้ใกล้บ้านเดิมมากที่สุด

บ้านสองแถว
- แยกประเภทตามรูปแบบบ้าน เช่น 1ชั้น, 2ชั้น, 3 ชั้น
- จัดสิทธิ์ตามบ้านเดิมเป็นหลัก
- เรียงลำดับบนบก 1 แถว , ในน้ำ 1 แถว ให้ความสำคัญทั้งคนที่อยู่บนบกและในน้ำ
- ตำแหน่งที่สามารถอาศัยอยู่ที่เดิมได้ จัดสิทธิ์ลงผังก่อนสิทธิ์ขยายต้องขึ้นชั้น 3 ถ้าไม่ยอมขึ้นชั้น 3 จะต้องก่อสร้างในพื้นที่อื่นแทน
- จัดสิทธิ์ขยายติดกับบ้านหลัก

การวางผังชุมชนเดิม วางผังใหม่ และรูปแบบบ้าน

- ประชุมร่วมคณะกรรมการให้มีความเข้าใจในกระบวนการก่อน เช่น ขนาดพื้นที่ จำนวนสิทธิที่รับรอง
- คณะกรรมการทำความเข้าใจกับสมาชิกรายโซน
- ประชุมใหญ่ร่วมสมาชิกเพื่อขอมติรับรองการลงตำแหน่งบ้านใหม่
- ประชุมร่วมกับสมาชิกอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบรายละเอียดให้ครบถ้วน

4.6 การอนุมัติโครงการและงบประมาณจาก พอช.

พอช. ให้การสนับสนุนงบประมาณทั้งในส่วนของการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การอุดหนุนที่อยู่อาศัย การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงการสนับสนุนกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการ โดยหลักการสำคัญในการเสนอของบประมาณดังกล่าวต้องดำเนินการโดยชุมชนเป็นหลักในฐานะ “เป็นเจ้าของโครงการ” ในรูปแบบของสหกรณ์เคหสถาน โดยพอช.ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัย 2 ประเภท คือ

1 งบอุดหนุน จำนวน 147,000 บาทต่อครัวเรือน

ประเภทงบ	จำนวนเงินต่อครัวเรือน (บาท)	วัตถุประสงค์
งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค	50,000	ใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น งานถนน งานไฟฟ้า งานประปา งานถมดิน งานสาธารณูปโภคอื่น ๆ
งบอุดหนุนที่อยู่อาศัย	25,000	รวม 97,000 บาท จัดสรรเป็น 30,000 บาท สำหรับเป็นค่าเช่าบ้าน (ประมาณการค่าเช่าระยะเวลา 10 เดือนๆ ละ 3,000 บาท) และ 67,000 บาทสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในในการอุดหนุนการก่อสร้างบ้าน เพื่อลดภาระการกู้ยืมเงินเพื่อสร้างบ้าน
งบช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ	72,000	

นอกจากนี้ พอช.ให้การสนับสนุนงบบริหารจัดการปรับปรุงชุมชนจำนวนร้อยละ 5 ของงบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค (ไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท และไม่เกิน 500,000 บาท) โดยแบ่งออกเป็นงบสำหรับชุมชนร้อยละ 2.5 และสำหรับภาคีเครือข่ายที่เป็นพี่เลี้ยงในการสนับสนุนและพัฒนาโครงการร้อยละ 2.5

2 งบสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย วงเงินครัวเรือนละไม่เกิน 360,000 บาท

พอช.จะให้กู้ไปที่สหกรณ์โดยคิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ร้อยละ 4 ต่อปี ผ่อนชำระคืนภายใน 20 ปี ซึ่งสหกรณ์จะให้สมาชิกกู้ต่อตามวงเงินของแต่ละครัวเรือนในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ส่วนต่างที่สหกรณ์ได้รับร้อยละ 2 จะนำมาจัดสรรเป็นค่าบริหารจัดการ สวัสดิการสมาชิก สำรองป้องกันความเสี่ยง ฯลฯ และปันผลคืนสมาชิกในกรณีที่การบริหารจัดการมีผลกำไร ซึ่งจะเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์

ตัวอย่าง	สหกรณ์มีสมาชิก	100	คน
	กู้สินเชื่อรายละ	360,000	บาท
	รวมกู้พอช.	36,000,000	บาท
	พอช.คิดดอกเบี้ยสหกรณ์	4%	บาท/เดือน
	ชุมชนผ่อนคืนพอช.	219,600	บาท/เดือน
	ชุมชนคิดดอกเบี้ยสมาชิก	6%	
	ชุมชนรับเงินจากสมาชิก	259,200	บาท/เดือน
	ส่วนต่าง 2%	39,600	บาท/เดือน

การใช้สินเชื่อเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย

ซึ่งไม่สร้างภาระหนี้เกินความสามารถในการชำระคืนของสหกรณ์และสมาชิก
ทั้งโครงการที่ปลูกสร้างบนที่ดินเช่าหรือที่ดินซื้อ กำหนดวงเงินไม่เกิน 360,000 บาทต่อครัวเรือน
หากสหกรณ์ใดมีความจำเป็นต้องใช้วงเงินสินเชื่อต่อครัวเรือนเกินกว่าที่กำหนดสามารถเสนอ
คณะอนุกรรมการสินเชื่อพิจารณาเป็นรายกรณีตามความเหมาะสมและความจำเป็น

อัตราการก่อสร้างและการผ่อนชำระแล้วแต่ขนาดของบ้าน ตัวอย่าง เช่น

แบบบ้าน	ขนาด	ราคาการก่อสร้าง	ผ่อนชำระ/เดือน	ระยะเวลา
บ้านเดี่ยว 1 ชั้น	4 x 6 ม.	186,910 บาท	1,287 บาท	15 ปี
บ้านแถว 2 ชั้น	4 x 6 ม.	257,586 บาท	1,854 บาท	15 ปี
บ้านแถว 2 ชั้น	6 x 6 ม.	369,142 บาท	2,537 บาท	15 ปี

สำหรับแนวทางขั้นตอนการพัฒนาและเสนอโครงการ รวมถึงขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณที่สมาชิกในชุมชน/องค์กรชุมชนต้องปฏิบัติ มีแนวทางดังนี้

ผังขั้นตอนการพัฒนาและเสนอโครงการ

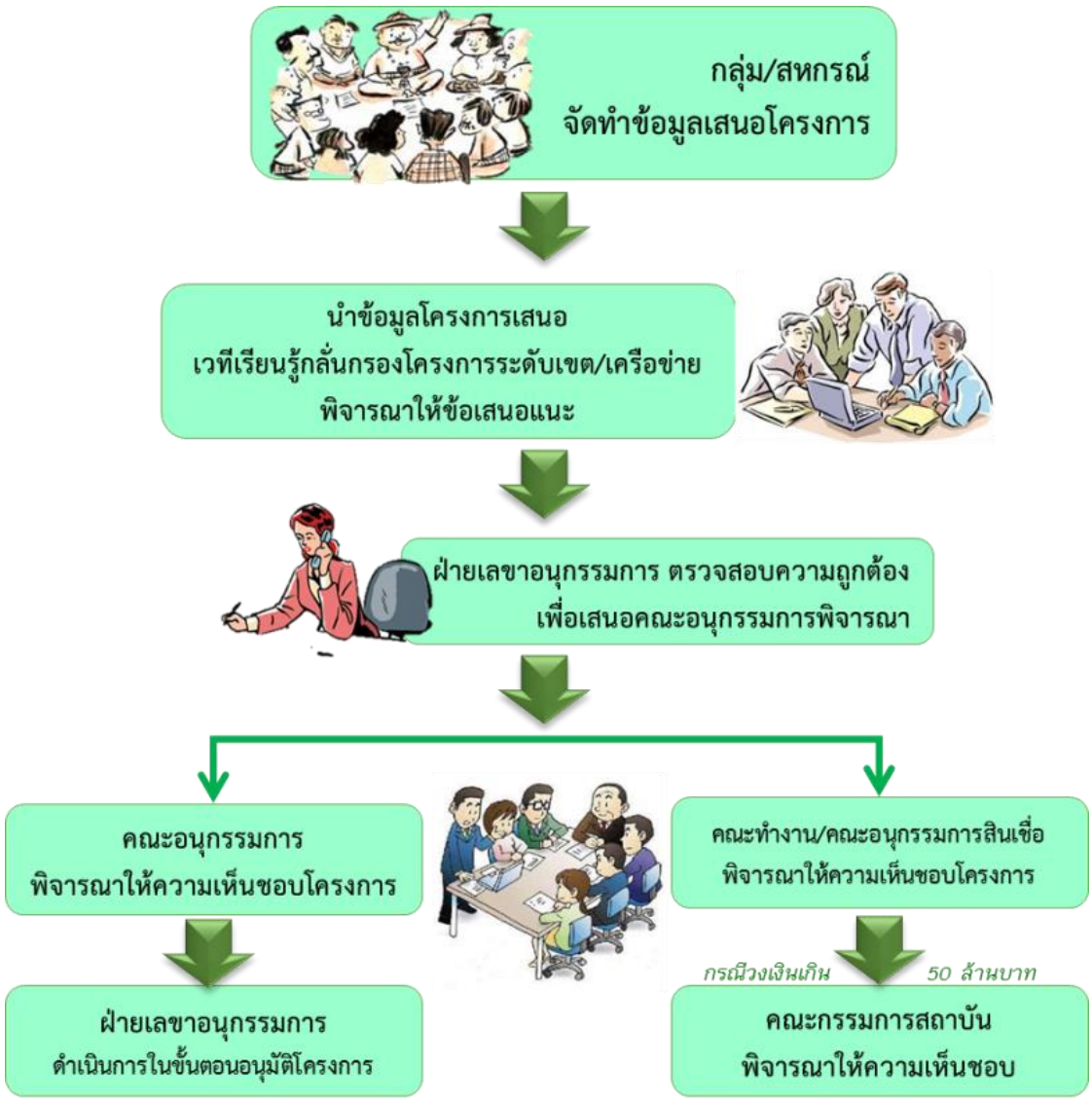

ขั้นตอนการพัฒนาและเสนอโครงการ

1. องค์กรชุมชนผู้เสนอโครงการ มีการรวมกลุ่มจัดทำโครงการและเสนอโครงการ
2. นำเสนอเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีเครือข่ายคลองระดับเขต นำเสนอเวทีกลั่นกรอง คณะกรรมการระดับเขต เพื่อให้ความเห็นและเสนอแนะโครงการ นำเสนอเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายคลองระดับเขตที่รับผิดชอบ เพื่อให้ความเห็นและเสนอแนะโครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และโครงการสินเชื่อซื้อที่ดินหรือปลูกสร้างบ้าน
3. ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการ ตรวจสอบข้อมูลเสนอโครงการ และจัดทำวาระเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบ
4. นำเสนอเวทีกลาง โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการงบประมาณด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค งบอุดหนุนที่อยู่อาศัย งบช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ พร้อมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน โดยฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการจะดำเนินการในขั้นตอนการอนุมัติโครงการ สำหรับสินเชื่อซื้อที่ดินหรือปลูกสร้างบ้าน คณะอนุกรรมการ ผ่านความเห็นชอบ นำเสนอไปยังเวทีคณะทำงาน/อนุกรรมการสินเชื่อพิจารณาตามวงเงินอนุมัติต่อไป
5. คณะทำงาน/คณะอนุกรรมการสินเชื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการ สินเชื่อที่ดินและปลูกสร้างบ้านตามวงเงินอนุมัติ หากวงเงินขอใช้สินเชื่อดังกล่าว มีวงเงินเกิน 50 ล้านบาท (ห้าสิบล้านบาท) จึงนำเสนอคณะกรรมการสถาบันฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

4.7 การเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินการ

ชุมชน เครือข่าย หรือสหกรณ์ ได้รับการอนุมัติโครงการจากสถาบัน ในส่วนแรกจะเป็นการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และงบช่วยเหลือจากรัฐบาล ซึ่งเป็นงบอุดหนุนที่ชุมชนต้องดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณของสถาบัน ส่วนที่ 2 เป็นการสนับสนุนงบประมาณสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย โดยมีกลไกคณะทำงานพิจารณาอนุมัติ และดำเนินการในขั้นตอนทำนิติกรรมสัญญา

การเบิกจ่ายงบอุดหนุน

กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ หมายถึง การนำโครงการที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อดำเนินงานตามแผนกิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการที่ได้รับอนุมัติ โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการของสถาบันฯ

ผังขั้นตอนการเบิกจ่าย

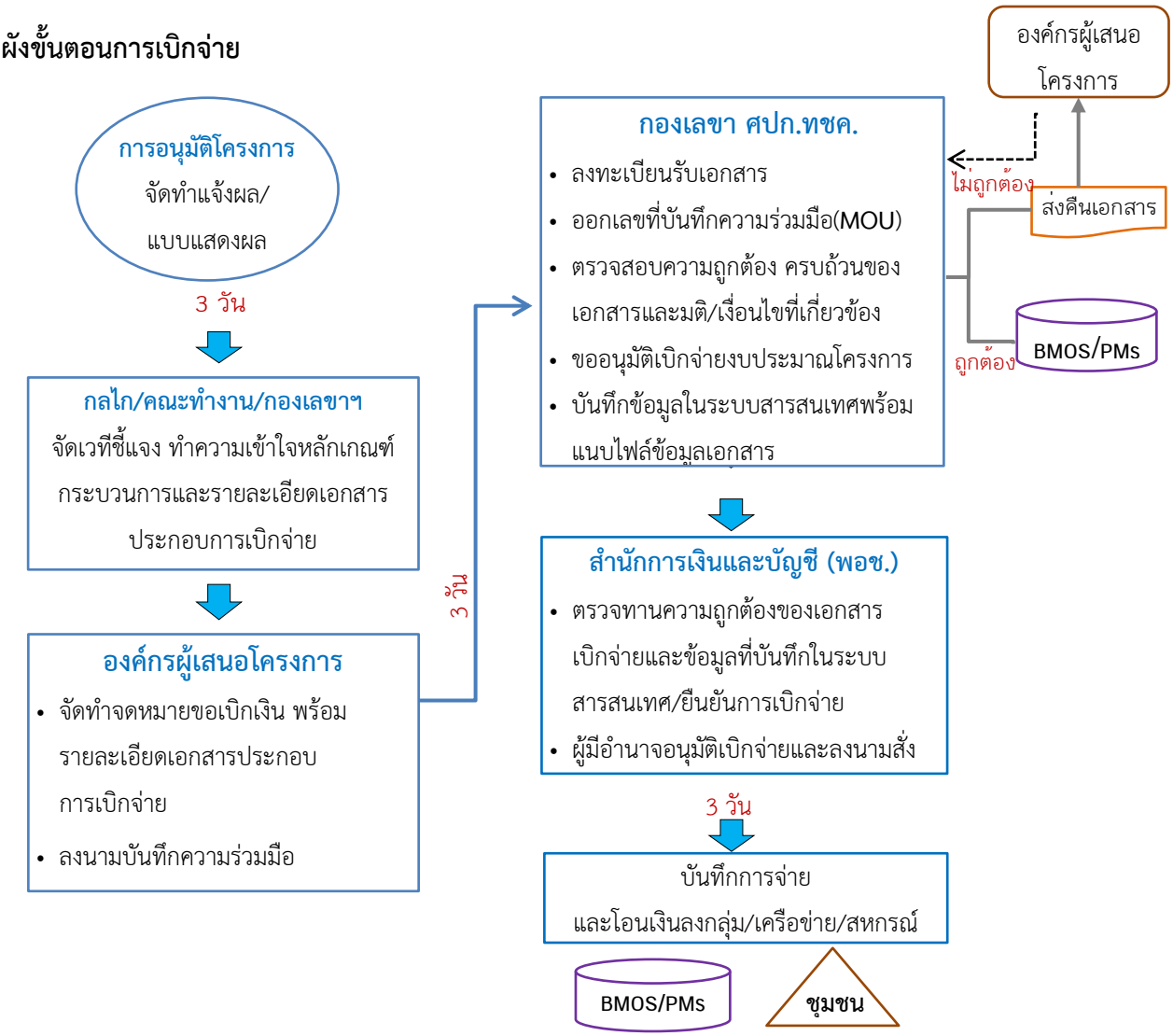

ขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ

1. องค์กรชุมชนจัดทำเอกสารเบิกจ่ายตามแบบฟอร์มของพอช.

2. ส่งเอกสารให้ทีมเบิกจ่าย กองเลขา กลไกการทำงานของชุมชน ที่รับผิดชอบด้านการเบิกจ่ายตรวจทานเอกสารเบิกจ่าย จัดทำบันทึกความร่วมมือ ส่งให้ เลขา ศปก.ทชค.

3. เลขา ศปก.ทชค. ตรวจเอกสารประกอบการเบิกจ่าย ถูกต้องครบถ้วน ขออนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณ และนำส่งฝ่ายการเงิน พอช.

4. สำนักการเงินตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่าย ความถูกต้องครบถ้วน พร้อมดำเนินการเบิกจ่ายและโอนเงินงบประมาณลงกลุ่ม/เครือข่าย/สหกรณ์

การเบิกจ่ายงบสินเชื่อ

สหกรณ์สามารถเสนอขอใช้สินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินและปลูกสร้างบ้าน ในการเบิกจ่ายงบประมาณต้องมีการจัดทำนิติกรรมสัญญา การค้ำประกันเงินกู้ใช้ทรัพย์สินหรือที่ดินหรือสัญญาเช่า และกรรมการกลุ่ม/สหกรณ์ฯ ค้ำประกันร่วมกันและแทนกัน ในกรณีที่เป็นที่ดินเช่าอาจใช้สิทธิการเช่าหรือเงินกู้ค้ำประกัน ประมาณ 10% ในบางกรณีที่มีการแบ่งกันทำงานเป็นกลุ่มย่อยในชุมชน และกลุ่มย่อยอาจค้ำประกันร่วมกันในแต่ละกลุ่มของตน

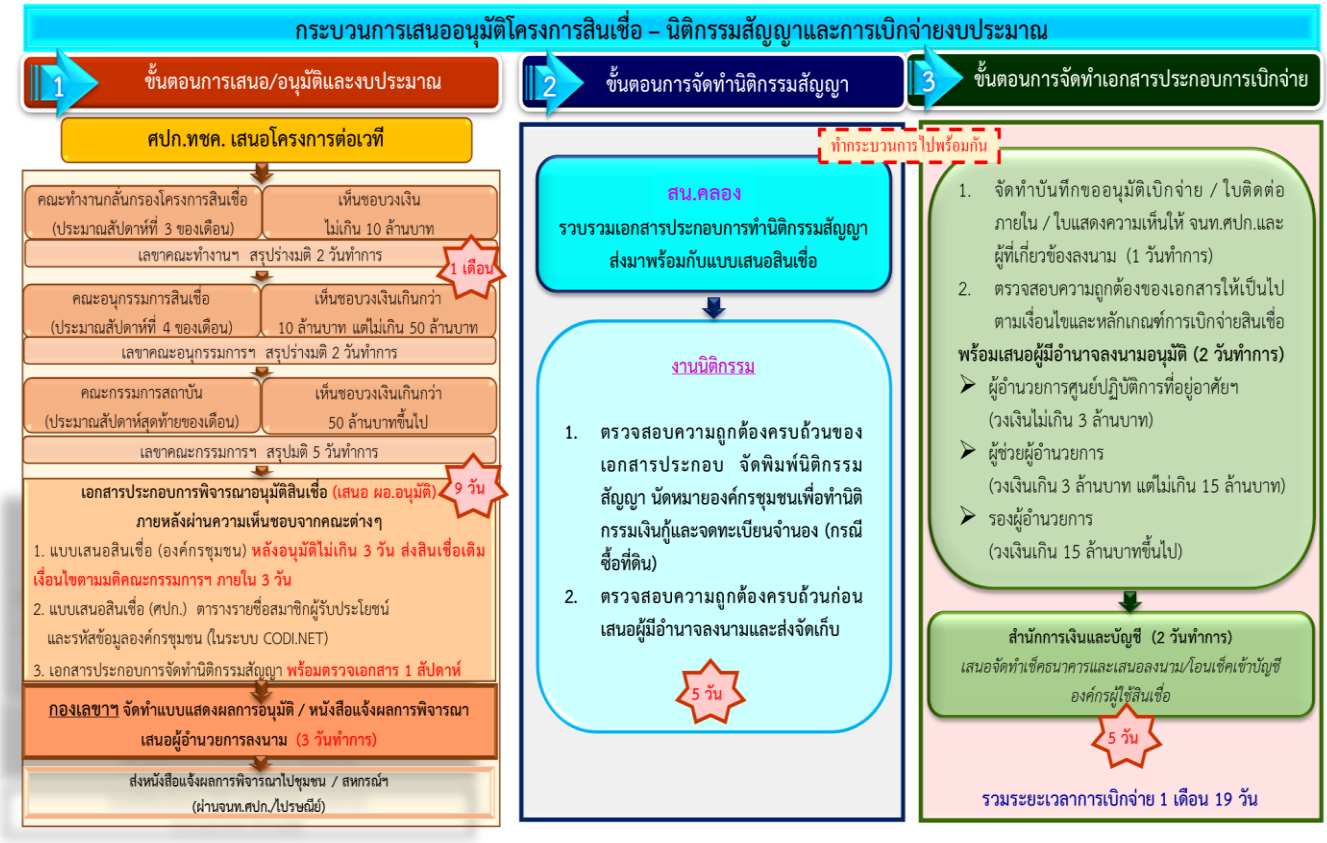

4.8 การขออนุญาตก่อสร้าง รื้อย้ายบ้านเดิมและการปรับย้ายระบบสาธารณูปโภคเดิม

กระบวนการรื้อย้าย/ก่อสร้างบ้าน นับเป็นกระบวนการทางสังคมของสมาชิกในชุมชน ที่มีการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในการรื้อย้าย/ก่อสร้างบ้าน สมาชิกในชุมชนจะต้องช่วยกันทำ เกิดการจ้างงานในชุมชนและเกิดการเอาแรงช่วยเหลือกันระหว่างเครือญาติ ซึ่งเป็นวิธีการก่อสร้างที่ถูกที่สุด และจะทำให้เกิดการช่วยเหลือและเกิดความร่วมมือของคนในชุมชนได้อย่างกว้างขวาง

การขออนุญาตก่อสร้าง

ในการก่อสร้างบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง จะต้องมีการยื่นขออนุญาตก่อสร้างจากกรมธนารักษ์ในฐานะเจ้าของที่ดิน และยื่นต่อสำนักงานเขตในฐานะหน่วยงานท้องถิ่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีเอกสารที่จะต้องใช้ประกอบการขออนุญาตก่อสร้าง ดังนี้

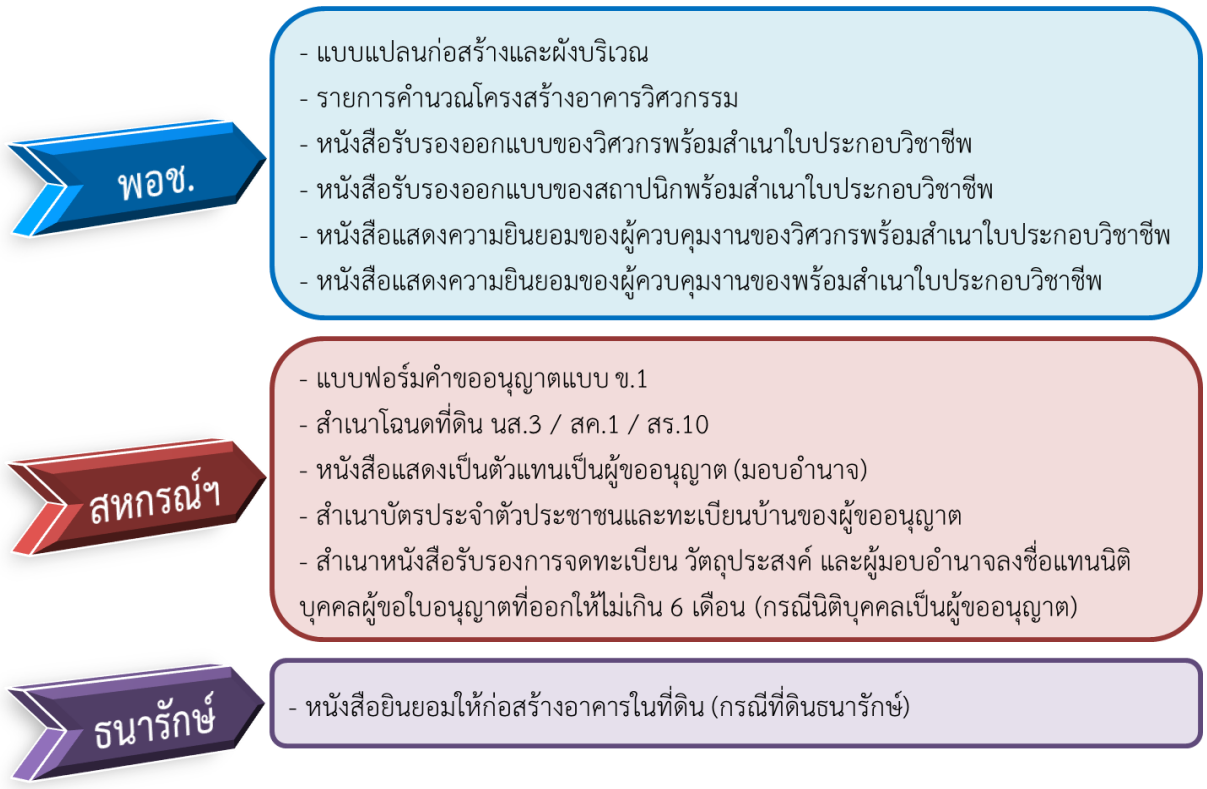

สำหรับแนวปฏิบัติทั่วไปของการก่อสร้าง มีกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การเตรียมการก่อสร้าง ที่ครอบคลุมการสรุปเนื้องานก่อสร้างทั้งหมดและงบประมาณ การบริหารงานก่อสร้างที่ประกอบด้วยการวางแผนก่อสร้าง มีการแบ่งหน้าที่/สำรวจแหล่งวัสดุ ระบบการเงิน/บัญชี การเบิกจ่ายวัสดุ การตรวจรับงาน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ชาวชุมชนจะแบ่งทีมทำงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

1) ทีมช่าง
2) ทีมสังคม
3) ทีมข้อมูล
4) ทีมบริหารจัดการ

"ส่วนใหญ่ชุมชนจะบริหารจัดการงานก่อสร้างจากฐานกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เคหสถาน ซึ่งจะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทั้งทางด้านการออมเงิน การกู้เงิน การชำระคืนเงินกู้ รวมถึงการบริหารงานก่อสร้าง เช่น งานก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคและการสร้างบ้าน การจัดการเหล่านี้จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ที่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน"

ในระหว่างที่ทำการก่อสร้างจะแบ่งการทำงานออกไปอีก เช่น มี ทีมสาธารณูปโภค ทีมจัดซื้อ ทีมตรวจรับวัสดุ ทีมตรวจงานก่อสร้าง ฯลฯ นอกจากนี้ ขณะก่อสร้าง จะได้มีการตรวจสอบเนื้องาน/ตรวจรับงวดงาน โดยให้เจ้าของบ้าน ตัวแทนกลุ่มย่อย ทีมช่างชุมชน และทีมช่างเครือข่ายฯ เข้ามาร่วมตรวจสอบ

ก่อนถึงขั้นตอนการรื้อย้ายบ้านและระหว่างที่ก่อสร้างบ้านใหม่ ควรได้มีการวางแผนสำหรับที่พักอาศัยชั่วคราวไว้ด้วย โดยชุมชนอาจลงมติร่วมกันใช้วัสดุเดิมที่ได้จากการรื้อบ้านที่ยังมีสภาพใช้งานได้มารวมกันเพื่อสร้างเป็นที่พักอาศัยหรือที่เก็บของชั่วคราวซึ่งเป็นส่วนกลางซึ่งคนในชุมชนสามารถมาใช้ร่วมกันได้ขณะก่อสร้างบ้านใหม่ ซึ่ง พอช. ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบและเสียโอกาสไว้ในกรณีนี้ด้วยแล้ว !!

ทีมจัดการงานก่อสร้าง

- *กรรมการสืบราคากลาง* ทำหน้าในการสำรวจราคาค่าแรงของช่างในการก่อสร้างบ้านและระบบสาธารณูปโภค/สำรวจค่าวัสดุก่อสร้าง รวมถึงคุณภาพของวัสดุก่อสร้าง โดยการดำเนินการสำรวจ ควรสำรวจร่วมกับเจ้าของบ้านและคนในชุมชน จากนั้นรวบรวมข้อมูลแจ้งต่อที่ประชุมรับทราบโดยร่วมกัน และควรสืบราคาจากร้านจำหน่ายวัสดุหลายๆ ร้าน เพื่อให้สามารถซื้อวัสดุได้ในราคาถูก และมีคุณภาพ
- *กรรมการจัดซื้อจัดจ้าง* ทำหน้าที่สั่งซื้อวัสดุก่อสร้างเพื่อใช้ในการก่อสร้างบ้าน ระบบสาธารณูปโภคของชุมชน และรวบรวมจัดทำรายงานใบสั่งซื้อวัสดุของบ้านแต่ละหลังร่วมกับเจ้าของบ้าน/จัดจ้างช่างรับเหมาร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยในการสั่งซื้อวัสดุนั้น ช่างจะต้องคำนวณวัสดุที่ต้องการใช้ แล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบ เพื่อจะได้รู้ว่าต้องการวัสดุประเภทใดบ้าง จำนวนเท่าใด ซึ่งการสั่งซื้อควรมีกระบวนการรับรู้ราคาและร้านค้าวัสดุร่วมกัน เพื่อความโปร่งใส
- *กรรมการควบคุมวัสดุ* (ในกรณีที่มีการเก็บส่วนกลาง) ทำหน้าที่ควบคุมการเบิก-จ่ายวัสดุก่อสร้าง ทำบัญชีรายการวัสดุและบัญชีการเบิก-จ่ายของบ้านแต่ละหลังร่วมกับเจ้าของบ้าน เพื่อสามารถทราบปริมาณวัสดุที่ใช้และเงินที่เหลือตามวงเงินสินเชื่อของตนเอง ส่วนการจัดเก็บวัสดุก่อสร้าง สามารถทำได้หลายวิธี เช่น หาสถานที่เก็บวัสดุร่วมกัน แล้วเจ้าของบ้านมาเบิกจ่ายกับคณะกรรมการควบคุม หรือกรณีที่มีปัญหาเรื่องสถานที่เก็บวัสดุก่อสร้าง อาจใช้วิธีการสั่งจากร้านค้าวัสดุ และนำไปส่งที่บ้านแต่ละหลังโดยไม่มีการเก็บวัสดุไว้ที่ส่วนกลางก็ได้
- *กรรมการควบคุมงาน* ทำหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้าง ให้เป็นไปตามแบบและรายการประกอบแบบ โดยถูกต้องตามหลักวิชาช่างที่ดี มีคุณภาพภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าของบ้านทุกหลังควรต้องมีส่วนร่วมในการควบคุมและการบริหารจัดการบ้านตนเอง ทำหน้าที่ควบคุมการก่อสร้างบ้านให้เป็นไปตามแบบและสัญญาจ้าง
- *กรรมการตรวจรับงานก่อสร้าง* ทำหน้าที่ในการตรวจงานระหว่างการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบแผน/รายการประกอบแบบและตรวจรับงานก่อสร้างในแต่ละงวดที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างรวมถึงการบริหารสัญญาจ้าง หากการตรวจรับงานพบว่ามีข้อบกพร่อง หรือมีข้อผิดพลาดไม่เป็นไปตามแบบควรแจ้งให้ผู้รับเหมาหรือช่างชุมชนดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้เรียบร้อย แล้วจึง
  ทำการตรวจรับงานใหม่อีกครั้ง
- *ฝ่ายการเงินและบัญชี* ทำหน้าที่เบิก-จ่ายเงินค่าวัสดุให้แก่ร้านค้า รวมถึงการเบิก-จ่ายค่าแรงให้กับช่างรับเหมาและจัดทำบัญชีการเบิกจ่ายเงินของบ้านแต่ละหลังร่วมกับเจ้าของบ้าน

ทั้งนี้ คณะทำงาน/ทีมงานในการจัดการก่อสร้างเหล่านี้ ควรได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในชุมชนด้วย

4.9 การก่อสร้างบ้านตามแบบ/ผังใหม่ และการดำเนินการด้านสาธารณูปโภค

ในขั้นตอนนี้โดยทั่วไปสหกรณ์จะจัดจ้างผู้รับเหมาเพื่อดำเนินการโดยการสนับสนุนของพอช. ในเรื่องการถอดราคาที่เหมาะสม กระบวนการประกวดราคาและจัดจ้าง การทำสัญญา เป็นต้น

กระบวนการบริหารงานก่อสร้าง

การจัดทำแผนงานก่อสร้าง

เป็นรายละเอียดแผนการดำเนินงานก่อสร้างโดยมีรายละเอียดของงานที่ต้องดำเนินการและระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละงาน โดยแผนงานจะเป็นตัวกำหนด การดำเนินงานในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสั่งซื้อวัสดุ เป็นต้น ซึ่งในการวางแผนงาน ควรต้องศึกษารายละเอียดของงานและขอบเขตงานก่อสร้าง พิจารณาเลือกใช้เทคนิคในการก่อสร้างเพื่อประเมินความต้องการด้านการจัดหาทรัพยากรในการก่อสร้าง รวมถึงเงื่อนไขงวด การจ่ายเงินหรือความสามารถชำระเงินได้ตามงบประมาณด้วย

การตรียมงบประมาณในการก่อสร้าง

ควรมีการวางแผนในการออมและขอสินเชื่อให้พร้อม โดย พอช. ให้การสนับสนุนงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง 5 ประเภท (รายละเอียดในหัวข้อ หลักเกณฑ์การสนุนงบประมาณการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง)

การจัดหาผู้รับจ้าง/ผู้รับเหมา/ช่างรับเหมา

ในงานก่อสร้างบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง ส่วนใหญ่จะใช้ช่าง 2 ลักษณะ คือ ช่างที่เป็น “ผู้รับเหมา” และ “ช่างชุมชน” กรณีการตกลงราคาว่าจ้างผู้รับเหมาต้องคำนึงถึงความชำนาญ ความรับผิดชอบ สิ่งสำคัญ คือ ควรมีการตรวจสอบผลงานที่ผ่านมา และตรวจสอบความรับผิดชอบจากผู้จ้างรายก่อนๆ

กระบวนการจัดหาผู้รับเหมางานก่อสร้างและการทำสัญญาการก่อสร้าง มีขั้นตอนหลักดังนี้

1. จัดประชุมเพื่อร่างข้อกำหนดขอบเขตงานการก่อสร้าง ร่างเอกสารเปรียบเทียบราคาจัดจ้าง และร่างเอกสารประกาศเปรียบเทียบราคาจัดจ้างโครงการ กำหนดวันที่นำเสนอผลงานผู้รับเหมาพร้อมยื่นซองประมูลราคาค่างานก่อสร้าง โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ พอช. และผู้รับเหมา (ถ้ามี)

2. จัดประชุมให้ผู้รับเหมาเพื่อฟังคำชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการบ้านมั่นคง โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ พอช. และผู้รับเหมา
3. จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลงานผู้รับเหมา พร้อมยื่นซองประมูลราคาค่างานก่อสร้าง โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ พอช. และผู้รับเหมา
4. จัดประชุมเพื่อสรุปการจัดหาผู้รับเหมา ที่จะมาทำการก่อสร้าง โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ พอช.
5. จัดประชุมเพื่อการทำสัญญาการก่อสร้าง โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ พอช. และผู้รับเหมา

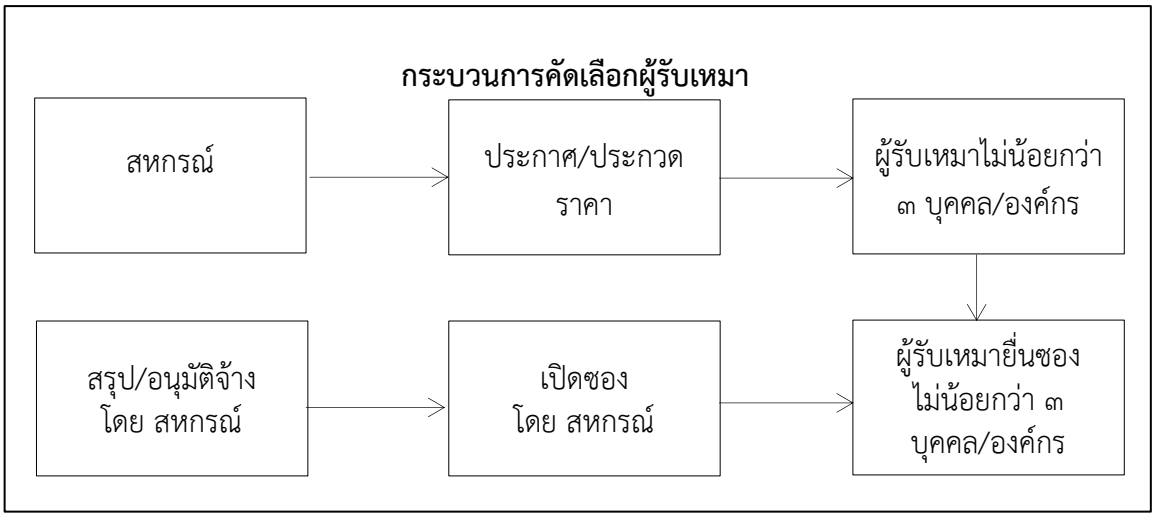

4.10 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

เมื่อบ้านเรือนที่เคยปลูกสร้างอยู่ในที่ดินราชพัสดุหรือมีการปลูกสร้างรุกล้ำลำคลอง ได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย พร้อมสำหรับให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามนโยบายในการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวลำคลองและทางระบายน้ำแล้ว รัฐบาลยังมีแนวทางปรับปรุงให้มีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่ดีขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่อาศัยของชุมชนริมคลองผู้มีรายได้น้อยที่อยู่ในที่ดินราชพัสดุ อันที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม เนื่องจากที่ผ่านมาประชาชนอยู่อาศัยอย่างไม่ถูกต้องและอยู่มานานหลายสิบปี จึงมีความผูกพันกับชุมชนเดิม แต่หากมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่ดีขึ้นก็จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ คลองสวย น้ำใสสะอาดและง่ายต่อการสัญจรทางน้ำมากขึ้นด้วย

มีหลายแนวคิดเกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้มาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวลำคลอง ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

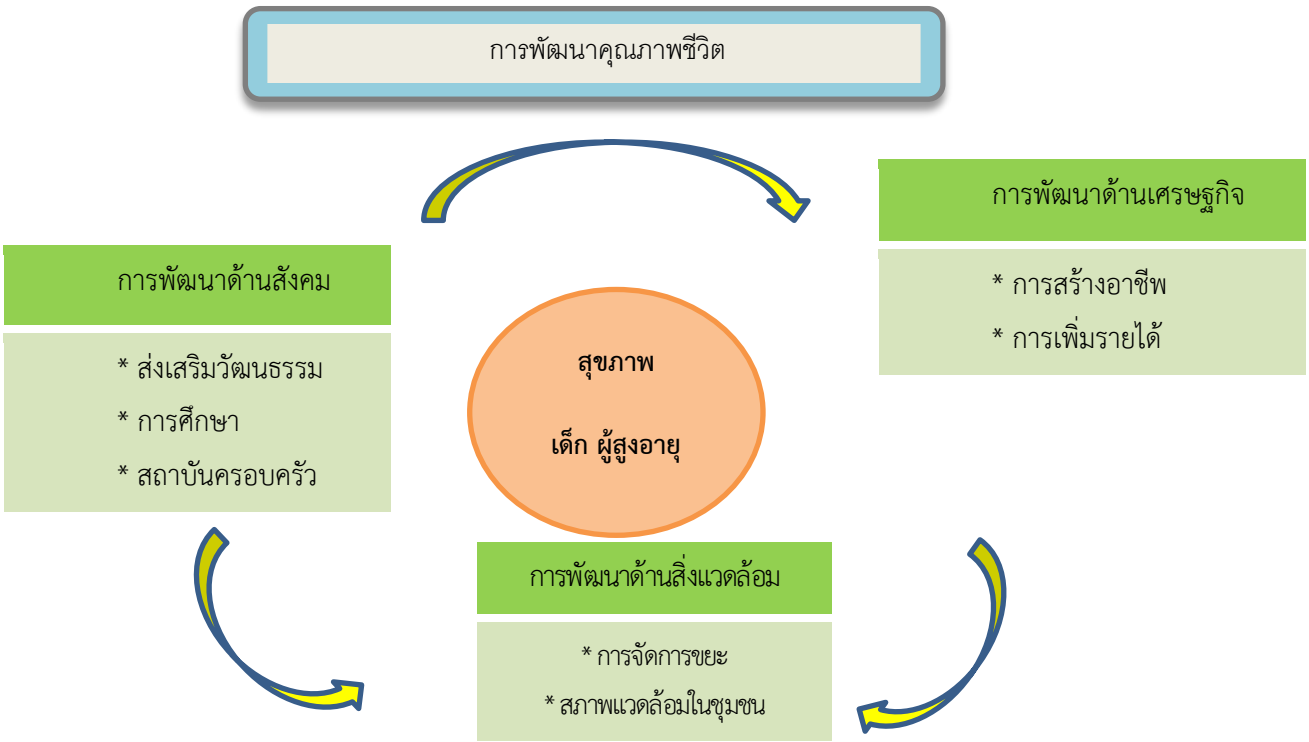

แนวคิดขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน หลังจากโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยดำเนินการเสร็จสิ้น แต่ละชุมชนมีการเสนอแผนงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาล ที่แตกต่างกันออกไป

สำหรับการสนับสนุนแนวคิดขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน เป็นบทบาทของ พอช. ที่ต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาล กรณีพี่น้องชาวชุมชนริมคลอง พอช. จึงมีแนวทางที่จะสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนสำหรับชาวชุมชนริมคลองให้เป็นจริงได้ต่อไป

ภาคผนวก

ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
Community Organizations Development Institute (Public Organization)
๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โทร ๐๒-๓๗๘-๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒-๓๗๘-๘๓๔๒

ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง พ.ศ. ๒๕๕๙

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ซึ่งเป็นงานนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณทั้งในส่วนของการพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การอุดหนุนที่อยู่อาศัย การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการสนับสนุนกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการ สอดคล้องกับการบริหารโครงการขององค์กรชุมชน และแผนการดำเนินตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส ติดตามตรวจสอบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙(๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้อำนวยการจึงกำหนดระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ผู้อำนวยการมีอำนาจออกคำสั่ง ประกาศ หลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบนี้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอปัญหาต่อผู้อำนวยการเพื่อวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของผู้อำนวยการให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

“คณะอนุกรรมการโครงการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

“คณะอนุกรรมการสินเชื่อ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการสถาบัน

“คณะกรรมการตรวจรับผลงานโครงการ” หมายความว่า กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถาบัน ให้ทำหน้าที่ในการติดตามผลและตรวจรับการดำเนินงานของโครงการที่ได้รับการสนับสนุน

"โครงการ" หมายความว่า โครงการขององค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือภาคีที่ได้รับการอนุมัติจากสถาบันตามแผนงานการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

"งบประมาณโครงการ" หมายความว่า งบประมาณที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ซึ่งสนับสนุนให้กับองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือภาคีตามแผนงานการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

"องค์กรผู้เสนอ" หมายความว่า องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน หน่วยงานหรือภาคีที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ

ข้อ ๕ ผู้อำนวยการเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติงบประมาณโครงการโดยความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการ

ข้อ ๖ ผู้อำนวยการหรือผู้ที่ผู้อำนวยการมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณตามระเบียบนี้

หมวด ๑
ประเภทงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

ข้อ ๗ สถาบันจะสนับสนุนงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง โดยแบ่งเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

(๑) งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบไฟฟ้า ประปา ถนนทางเดิน ทางระบายน้ำ และสาธารณูปโภคอื่นในโครงการ โดยเฉลี่ยครัวเรือนละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท)

(๒) งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อใช้ในการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน สมทบในการก่อสร้างบ้านและหรือซื้อที่ดิน สำหรับสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยเฉลี่ยครัวเรือนละไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท (สองหมื่นห้าพันบาท)

(๓) งบช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนริมคลอง ซึ่งต้องมีการขยับบ้านเรือนที่รุกล้ำคลองขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกัน ดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีหลักการสำคัญในการจัดการร่วมกันของชุมชน โดยใช้ระบบจัดการร่วมในรูปแบบของสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่ใกล้เคียงกัน และมีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยทั้งการก่อสร้างหรือปรับปรุงบริเวณที่ชุมชนเดิม การรวมกลุ่มกันซื้อที่ดินจากหน่วยงานหรือเอกชนเพื่อสร้างชุมชนใหม่ หรือการเช่าซื้ออาคารในโครงการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งต้องรวมกลุ่มกันอย่างน้อย ๒๐ ครัวเรือน อาทิ โครงการที่อยู่อาศัยการเคหะแห่งชาติ โดยเฉลี่ยครัวเรือนละไม่เกิน ๗๒,๐๐๐ (เจ็ดหมื่นสองพันบาท) ซึ่งครอบคลุมค่าใช้จ่ายดังนี้

(ก) งบปลูกสร้างที่พักอาศัยชั่วคราว ค่าเช่าที่พัก ระหว่างการรอการปลูกสร้างบ้านถาวร

(ข) งบในการรื้อถอนที่อยู่อาศัยเดิมเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่

(ค) งบขนย้ายสิ่งของ อุปกรณ์ ระหว่างที่อยู่อาศัยปัจจุบันมายังที่พักอาศัยชั่วคราว และจากที่พักอาศัยชั่วคราวไปยังบ้านถาวร

(ง) ค่าขนส่งวัสดุเข้าพื้นที่ก่อสร้าง

(จ) ค่าก่อสร้างฐานรากเพิ่ม

(ฉ) งบจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย

(ช) งบช่วยเหลือลดภาระหนี้สินในการกู้เงินซื้อที่ดิน สร้างหรือซื้อบ้าน

(๔) งบสนับสนุนการทำงานและการบริหารจัดการของชุมชน หน่วยงานภาคี ที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เพื่อสนับสนุนชุมชนในการจัดทำข้อมูล การพัฒนาสหกรณ์ การประชุมสัมนา และงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชน ในวงเงินตามจำนวนครัวเรือนในชุมชน ตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท) แต่ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาท) ต่อชุมชน

(๕) งบสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อการก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเดิมหรือจัดซื้อที่ดินใหม่ในนามสหกรณ์เคหสถานแต่ละสหกรณ์ ดังนี้

(ก) สินเชื่อเพื่อปรับปรุงและสร้างบ้านในที่ดินเดิม ในวงเงินครัวเรือนละไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท)

(ข) สินเชื่อซื้อที่ดินและสร้างบ้าน ในวงเงินครัวเรือนละไม่เกิน ๓๓๐,๐๐๐ บาท (สามแสนสามหมื่นบาท)

ให้องค์กรผู้เสนอจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย และงบประมาณที่ต้องใช้ทั้งหมดของโครงการ ระบุแหล่งที่มาของงบประมาณทั้งหมด เสนอให้คณะอนุกรรมการโครงการพิจารณาในคราวเดียวกัน ยกเว้นกรณีโครงการที่เคยได้รับการอนุมัติงบประมาณบางส่วนมาก่อนแล้วจากสถาบัน ให้แสดงงบที่ได้รับอนุมัติ ผลการดำเนินงาน และแผนงานงบประมาณที่จะดำเนินการต่อไป ในส่วนงบสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยนั้น คณะอนุกรรมการโครงการมีหน้าที่เสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นต่อคณะอนุกรรมการสินเชื่อเพื่อประกอบการพิจารณา

หมวด ๒
หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

ข้อ ๘ ในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) งบประมาณโครงการที่เกี่ยวกับกิจกรรมด้านการก่อสร้าง ได้แก่ งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค งบปรับสภาพแวดล้อม งบปลูกสร้างที่พักอาศัยชั่วคราว งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยและงบช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ให้เบิกจ่ายเป็นงวดตามแผนงานและกิจกรรมการก่อสร้างโดยรวมของโครงการ ดังนี้

(ก) กรณีเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติงบประมาณ วงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สิบล้านบาท) ให้เบิกจ่ายงบประมาณเป็นงวดไม่น้อยกว่า ๒ งวด แต่ไม่เกิน ๓ งวด

(ข) กรณีเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติงบประมาณ วงเงินตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สิบล้านบาท) ขึ้นไป ให้เบิกจ่ายงบประมาณเป็นงวดไม่น้อยกว่า ๓ งวด แต่ไม่เกิน ๔ งวด

(๒) งบสนับสนุนการทำงานของชุมชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและงบสนับสนุนการทำงานภาคี ให้เบิกจ่ายเป็นงวดไม่เกิน ๒ งวด ตามแผนปฏิบัติงาน โดยจะต้องเป็นสัดส่วนสัมพันธ์กับแผนงานและการก่อสร้างด้วย

(๓) งบประมาณโครงการที่เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมเพียงกิจกรรมเดียวแล้วเสร็จสิ้นโครงการ อาทิ การจัดเวทีประชุม การจัดสัมนา การจัดงาน เป็นต้น ให้เบิกจ่ายงวดเดียว

ข้อ ๙ การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ให้องค์กรผู้เสนอที่ได้รับอนุมัติโครงการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมตามเงื่อนไข ความเห็น และข้อเสนอแนะที่ระบุในใบแจ้งผลอนุมัติโครงการก่อนเบิกจ่ายงวดแรก และองค์กรผู้เสนอต้องบริหารจัดการงบประมาณและงานก่อสร้างให้ได้ตามแผนงานภาพรวมโครงการ แผนรายงวด และต้องสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของการเบิกจ่ายงบประมาณ และผลการตรวจงวดงาน เพื่อเสนอขอเบิกจ่ายงบประมาณโครงการต่อสถาบัน

การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ตั้งแต่งวดที่สองเป็นต้นไป ต้องมีการตรวจรับงานตามโครงการ โดยคณะกรรมการตรวจรับผลงานโครงการ พร้อมจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการที่ผ่านมา เพื่อประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณในงวดถัดไป

ข้อ ๑๐ เอกสารประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการที่ได้รับการสนับสนุนในแต่ละงวดให้เป็นไปตามที่สถาบันกำหนด โดยสถาบันจะแจ้งให้องค์กรผู้เสนอทราบพร้อมกับแจ้งผลการอนุมัติโครงการ

หมวด ๓
การตรวจรับผลงานโครงการ

ข้อ ๑๑ ให้มีคณะกรรมการตรวจรับผลงานโครงการในระดับพื้นที่ศูนย์ปฏิบัติการตามเขตพื้นที่ศูนย์ปฏิบัติการตั้งแต่ ๓–๕ คน ซึ่งต้องประกอบด้วย ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายและหรือผู้แทนสำนักงานเขต สถาปนิกผู้ปฏิบัติงานของสถาบัน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจงวดงาน ตามแผนงานโครงการและผลการดำเนินงาน ที่สัมพันธ์กับการก่อสร้างและงบประมาณ รวมทั้งให้ความคิดเห็นในการตรวจรับงาน

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายพลากร วงค์กองแก้ว)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
Community Organizations Development Institute (Public Organization)
๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โทร ๐๒-๓๗๘-๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒-๓๗๘-๘๓๔๒

ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๙

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ซึ่งเป็นงานนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณทั้งในส่วนของการพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การอุดหนุนที่อยู่อาศัย การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการสนับสนุนกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการ สอดคล้องกับการบริหารโครงการขององค์กรชุมชน และแผนการดำเนินตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส ติดตามและตรวจสอบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๙ แห่งระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**ข้อ ๙** ในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ให้องค์กรผู้เสนอที่ได้รับอนุมัติโครงการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการโครงการหรือคณะทำงานระดับพื้นที่ให้เรียบร้อย และดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณโครงการ และแผนการเบิกจ่ายงบประมาณแต่ละงวดเสนอคณะทำงานระดับพื้นที่รวบรวมเป็นแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณระดับเมืองหรือจังหวัด พร้อมเอกสารสรุปความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นกรณีไม่มีคณะทำงานระดับพื้นที่ ให้องค์กรผู้เสนอเบิกจ่ายงบประมาณโดยตรงกับสถาบัน

การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ตั้งแต่งวดที่สองเป็นต้นไป ต้องมีการตรวจรับงานตามโครงการโดยคณะกรรมการตรวจรับผลงานโครงการ พร้อมจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการที่ผ่านมา เพื่อประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณในงวดถัดไป

ให้ศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองหรือส่วนงานที่ได้รับมอบหมายและที่เกี่ยวข้องตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสาร และดำเนินการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามเงื่อนไขของแผนงานโครงการ”

ประกาศ ณ วันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายพลากร วงค์กองแก้ว)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ommunity Organizations Development Institute (Public Organization)
๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โทร ๐๒-๗๗๘-๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒-๓๗๘-๘๓๔๒

ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ซึ่งเป็นงานนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณทั้งในส่วนของการพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การอุดหนุนที่อยู่อาศัย การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการสนับสนุนกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการ สอดคล้องกับการบริหารโครงการขององค์กรชุมชน และแผนการดำเนินตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส ติดตามตรวจสอบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.๒๕๔๓ และความในข้อ ๕ แห่งข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงกำหนดระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๗ แห่งระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"**ข้อ ๗** สถาบันจะสนับสนุนงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง โดยแบ่งเป็น ๖ ประเภท ดังนี้

(๑) งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เพื่อใช้ในการดำเนินการเรื่องปรับถมพื้นที่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ถนนทางเดิน ระบบบำบัดน้ำเสีย ศูนย์ชุมชน และสาธารณูปโภคอื่นในโครงการโดยเฉลี่ยครัวเรือนละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท)

(๒) งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อใช้ในการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน สบทบในการก่อสร้างบ้านและหรือการซื้อที่ดิน สำหรับสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยเฉลี่ยครัวเรือนละไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท (สองหมื่นห้าพันบาท)

(๓) งบช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนริมคลอง ซึ่งต้องมีการขยับบ้านเรือนที่รุกล้ำคลองขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกัน ดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีหลักการสำคัญในการจัดการร่วมกันของชุมชน โดยใช้ระบบจัดการร่วม

ในรูปแบบของสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่ใกล้เคียงกัน และมีรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยทั้งการก่อสร้างหรือปรับปรุงบริเวณที่ชุมชนเดิม การรวมกลุ่มกันซื้อที่ดินจากหน่วยงานหรือเอกชนเพื่อสร้างชุมชนใหม่ หรือการเช่าซื้ออาคารในโครงการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งต้องรวมกลุ่มกันอย่างน้อย ๒๐ ครัวเรือน อาทิโครงการของการเคหะแห่งชาติ โดยเฉลี่ยครัวเรือนละไม่เกิน ๗๒,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นสองพันบาท) ซึ่งครอบคลุมค่าใช้จ่าย ดังนี้

(ก) งบปลูกสร้างที่พักอาศัยชั่วคราว ค่าเช่าที่พักระหว่างรอการปลูกสร้างบ้านถาวร

(ข) งบในการรื้อถอนที่อยู่อาศัยเดิมเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่

(ค) งบขนย้ายสิ่งของ อุปกรณ์ จากที่อยู่อาศัยปัจจุบันมายังที่พักอาศัยชั่วคราว และจากที่พักอาศัยชั่วคราวมายังบ้านถาวร

(ง) ค่าขนส่งวัสดุเข้าพื้นที่ก่อสร้าง

(จ) ค่าก่อสร้างฐานรากเพิ่ม

(ฉ) งบจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย

(ช) งบช่วยเหลือลดภาระหนี้ในการกู้เงินซื้อที่ดิน สร้างหรือซื้อบ้าน

(๔) งบสนับสนุนการทำงานและการบริหารจัดการของชุมชน หน่วยงานภาคี ที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เพื่อสนับสนุนชุมชนในการจัดทำข้อมูล การพัฒนาสหกรณ์ การประชุมสัมนา และงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชน ในวงเงินตามจำนวนครัวเรือนในชุมชนตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท) แต่ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาท)

(๕) งบช่วยเหลือค่าที่อยู่อาศัยชั่วคราว หรือค่าเช่าบ้านนอกจากที่ได้รับตามข้อ ๗ (๓) (ก) ให้ได้รับค่าที่อยู่อาศัยชั่วคราวหรือค่าเช่าบ้านเพิ่มเติมระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ ๓๖,๐๐๐ บาท (สามหมื่นหกพันบาท) สำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ไม่ได้เกิดจากตนเอง อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้การก่อสร้างบ้านล่าช้าหรือไม่เสร็จตามที่ได้กำหนดไว้

(๖) งบสนับสนุนกลไกและติดตามประเมินผล บริหารจัดการการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง และพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนการทำงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

ให้องค์กรผู้เสนอจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย และงบประมาณที่ต้องใช้ทั้งหมดของโครงการ ระบุแหล่งที่มาของงบประมาณทั้งหมด เสนอให้คณะอนุกรรมการโครงการพิจารณาในคราวเดียวกัน ยกเว้นกรณีโครงการที่เคยได้รับการอนุมัติงบประมาณบางส่วนมาก่อนแล้วจากสถาบัน ให้แสดงงบที่ได้รับอนุมัติ ผลการดำเนินงาน และแผนงานงบประมาณที่จะดำเนินการต่อไป"

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายสมชาติ ภาระสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ommunity Organizations Development Institute (Public Organization)
๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โทร ๐๒ – ๓๗๘ - ๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒ – ๓๗๘ - ๘๓๔๒

ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ว่าด้วย หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

เพื่อให้การพิจารณางบประมาณช่วยเหลือค่าที่อยู่อาศัยชั่วคราวในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ซึ่งเป็นงานนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณทั้งในส่วนของการพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การอุดหนุนที่อยู่อาศัย การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการสนับสนุนกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการ สอดคล้องกับการบริหารโครงการขององค์กรชุมชน และแผนการดำเนินตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส ตรวจสอบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ความในข้อ ๕ แห่งข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ และมติคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๗ (๕) แห่งระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) งบช่วยเหลือค่าที่อยู่อาศัยชั่วคราว หรือค่าเช่าบ้านนอกจากที่ได้รับตามข้อ ๗ (๓) (ก) ให้ได้รับค่าที่อยู่อาศัยชั่วคราวหรือค่าเช่าบ้านเพิ่มเติมต่อครัวเรือนตามความจำเป็น ครั้งละไม่เกิน ๑๒ เดือน โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ ๓๖,๐๐๐ บาท (สามหมื่นหกพันบาท) ตามกรอบงบประมาณรายปีที่ได้รับการเห็นชอบ สำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ไม่ได้เกิดจากตนเอง อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้การก่อสร้างบ้านล่าช้าหรือไม่เสร็จตามที่ได้กำหนดไว้”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายสมชาติ ภาระสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

แบบฟอร์มเอกสารสำคัญ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1
แบบฟอร์มเอกสารเสนอโครงการ/อนุมัติโครงการ

- ☐ แบบฟอร์มเสนอโครงการ
- ☐ แบบฟอร์มจดหมายแจ้งผลการพิจารณาโครงการ
- ☐ แบบฟอร์มแสดงผลการอนุมัติโครงการ

กลุ่มที่ 2
แบบฟอร์มเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ

- ☐ แบบฟอร์มจดหมายขอเบิกจ่ายโอนเงินงบประมาณ
- ☐ แบบฟอร์มแผนการดำเนินโครงการภาพรวม
- ☐ แบบฟอร์มขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงแผนงาน
- ☐ แบบสรุปความคิดเห็นประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายงบประมาณ (สำหรับเจ้าหน้าที่)
- ☐ แบบสรุปความคิดเห็นประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายงบประมาณ (สำหรับคณะทำงาน)
- ☐ แบบฟอร์มบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาชุมชน
- ☐ แบบฟอร์มรายงานตรวจงวดและสรุปงบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

กลุ่มที่ 3
แบบฟอร์มการติดตามและประเมินผลโครงการ

- ☐ แบบฟอร์มรายงานความก้าวหน้าโครงการบ้านมั่นคง
- ☐ แบบฟอร์มขอยกเลิกโครงการและคืนงบประมาณ
- ☐ แบบฟอร์มขอส่งคืนเงินสนับสนุนพัฒนาที่อยู่อาศัย/สนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน
- ☐ แบบสรุปรายงานผลการดำเนินงานปิดโครงการและส่งรายงานความก้าวหน้า (งวดสุดท้าย)

กลุ่มที่ 1

แบบฟอร์มเอกสารเสนอโครงการ/อนุมัติโครงการ

☐ แบบฟอร์มเสนอโครงการ

☐ แบบฟอร์มจดหมายแจ้งผลการพิจารณาโครงการ

☐ แบบฟอร์มแสดงผลการอนุมัติโครงการ

แบบฟอร์มเอกสารเสนอโครงการ/อนุมัติโครงการ

เขียนที่ .....

.....

.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานปรับปรุงชุมชน ตามแผนงานโครงการ “.....”

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย

- ☐ แบบเสนอโครงการปรับปรุงชุมชน “บ้านมั่นคง” (ตามแบบฟอร์ม พอช.บ.01-1)
- ☐ ผังแบบแปลนชุมชนและแปลนการปรับปรุงชุมชน
- ☐ ผังแบบแปลนสิ่งปลูกสร้างในโครงการ
- ☐ สรุปข้อมูลครัวเรือนของสมาชิกในโครงการ
- ☐ เอกสารแสดงสถานะทางการเงินของกลุ่ม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

ด้วย กลุ่มออมทรัพย์/ชุมชน/สหกรณ์/คณะทำงาน..... จังหวัด..... ได้จัดทำโครงการ..... เพื่อปรับปรุงชุมชน และได้ยื่นเสนอแผนงานและโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ..... จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) รายละเอียด ดังนี้

- ☐ งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค จำนวนเงิน ..... บาท
- ☐ งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวนเงิน ..... บาท
- ☐ งบช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบการแก้ไขปัญหาริมคลอง จำนวนเงิน..... บาท
- ☐ งบบริหารจัดการปรับปรุงชุมชน 5% จำนวนเงิน ..... บาท
- ☐ งบอื่นๆ (ระบุ)..... จำนวนเงิน ..... บาท
- ☐ งบอื่นๆ (ระบุ)..... จำนวนเงิน ..... บาท

รวมเป็นเงินจำนวน..... บาท (.....)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบเสนอโครงการปรับปรุงพัฒนาชุมชน
โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

1. องค์กรผู้เสนอโครงการ.....

2. สถานที่ติดต่อ/ที่ตั้งโครงการ.....

.....

ผู้ประสานงาน / เบอร์โทร.....

3.ความเป็นมาของโครงการ

.....

.....

.....

.....

4.รูปแบบการปรับปรุง (โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง)

.....

.....

5.ประเภทงบประมาณที่เสนอ

.....

.....

.....

.....

.....

6.ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

6.1 ชื่อชุมชน.....เจ้าของที่ดิน.....

6.2 ประเภทชุมชน ☐ บุกรุก.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน

☐ เช่า.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน ค่าเช่าเดือนละ.....บาท

☐ ที่ดินเอกชน.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน

☐ อื่นๆ.....

6.3 ที่ตั้งชุมชน.....

6.4 ระยะเวลาการอยู่อาศัย.....บนเนื้อที่.....

6.5 จำนวนประชากร.....คน.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน โดยแยกเป็น

- บ้านตนเอง.....คน.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน
- บ้านเช่า.....คน.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน
- อื่น ๆ.....คน.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน
- ครอบครัวดั้งเดิม.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน
- ครอบครัวขยาย.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน
- ผู้อยู่อาศัยจากภายนอก.....ครัวเรือน/หลังคาเรือน

6.6 การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ.....รายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ.....บาท/เดือน

7. ข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

7.1 รูปแบบการปรับปรุงชุมชน

☐ ปรับปรุงในที่ดินเดิม

☐ รื้อและสร้างใหม่ในที่ดินเดิม/ใกล้เคียงที่เดิม

☐ รื้อย้ายชุมชนไปที่ดินใหม่ (ระบุที่ตั้งของชุมชนใหม่).....

☐ แนวสูง

☐ การแบ่งปันที่ดิน (ระบุ).....

7.2 ที่ดิน

☐ ที่ดินรัฐ (ระบุ).....

☐ ที่ดินเอกชน.....

☐ ระยะเวลาการเช่า.....ปี อัตราค่าเช่าตารางวาละ.....บาท/เดือน

เช่าโดย.....เก็บค่าเช่าจากสมาชิกตารางวาละ.....บาท/เดือน

☐ ที่ดินซื้อ ขนาดเนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา

ซื้อโดย.....

ราคาที่ดินซื้อมา ตารางวาละ.....บาท เป็นเงิน.....บาท

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ค่าภาษี/ค่าธรรมเนียม ฯลฯ).....บาท

ราคาขายสมาชิกตารางวาละ.....บาท

☐ อนุญาตให้ใช้ที่ดิน

7.3 การจัดผังแบ่งแปลง

-เนื้อที่ทั้งหมด.....ไร่.....ตารางวา

-จัดเป็นแปลงที่อยู่อาศัย เนื้อที่รวม.....ไร่.....ตารางวา

-จัดเป็นแปลงที่ดินทำกิน เนื้อที่รวม.....ไร่.....ตารางวา

-จัดเป็นพื้นที่ส่วนกลาง (ถนน/บ่อบำบัด/สวนหย่อม/ปลูกต้นไม้/ศูนย์ชุมชน/ตลาด/สนามเด็กเล่นฯลฯ)

.....ตารางวา ระบบการบริหารจัดการ/กลไก ดูแลโดย.....

7.4 กลุ่มออมทรัพย์ตั้งเมื่อปี.....จำนวนสมาชิกปัจจุบัน.....คน

ยอดเงินออมรวม.....บาท ลักษณะการออมเป็นการออม ☐ รายวัน ☐ สัปดาห์ ☐ เดือน

7.5 การจัดสวัสดิการในชุมชนมีหรือไม่อย่างไร.....

.....

8. กระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนปรับปรุงชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

9. การบริหารจัดการโครงการและองค์กร

.....

.....

.....

.....

.....

10. โครงสร้างองค์กรชุมชน / การเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย

11. ภาพรวมแผนการปรับปรุงชุมชนและงบประมาณในโครงการ (ระบุกิจกรรม)

.....

.....

.....

.....

.....

12. แผนงานโครงการข้างต้น เป็นแผนงานโครงการที่ชุมชนโดยสมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันจัดทำ โดยมีเป้าหมายและเจตนารมณ์ ในการสร้างความมั่นคงของชุมชนทั้งเรื่องบ้าน ที่ดิน การอยู่ร่วมกันของชุมชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน และสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยชุมชนเป็นแกนหลักสำคัญในการดำเนินงาน ทั้งนี้ชุมชนได้เห็นชอบให้คณะกรรมการ / คณะทำงาน เป็นผู้แทนชุมชนในการเสนอแผนงานโครงการ ดังกล่าว

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

13. ความคิดเห็นของคณะกรรมการเครือข่าย

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

14. ความคิดเห็นของคณะกรรมการพัฒนาระดับเมือง

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
.....
วันที่...../...../.....

ตารางรายชื่อผู้รับผลประโยชน์โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ผู้รับผลประโยชน์ จำนวน.....ครัวเรือน

ลำดับ	รายชื่อผู้เดือดร้อน		หมายเลขบัตรประชาชน	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	อาชีพ	กลุ่มผู้รับผลประโยชน์			หน่วยงาน/เจ้าของที่ดิน
	ชื่อ	สกุล							ผู้สูงอายุ	ผู้พิการ	ผู้ยากจน	

ผู้ส่งข้อมูล.....(ชื่อ-สกุล).....

โทรศัพท์ที่สามารติดต่อได้.....

แบบฟอร์มจดหมายแจ้งผลการพิจารณาโครงการ

ที่ พม 53 (รหัสส่วนงาน)/.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาโครงการ

เรียน ***(ชื่อองค์กรที่ขอรับการสนับสนุน)***

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ

ตามที่ ***(ชื่อองค์กรที่ขอรับการสนับสนุน) (เขต) (จังหวัด)*** ได้เสนอขอรับสนับสนุน ***(ชื่อโครงการที่ขอรับการสนับสนุน)*** นั้น

ในการนี้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยสำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง จึงขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการ ในการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ครั้งที่ ***(ครั้งที่ประชุม)*** เมื่อวันที่ ***(วันที่/เดือน/ปี)*** โดยมีมติเห็นชอบ***(ชื่อโครงการที่ขอรับการสนับสนุน) (รหัสงบประมาณ)*** เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ***(ตัวเลขจำนวนงบประมาณที่ได้รับการเห็นชอบ)*** บาท ***(ตัวอักษร)*** ประกอบด้วย

1. งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ครัวเรือนละ ***(จำนวนเงิน)*** บาท ***(จำนวนครัวเรือน)*** ครัวเรือน จำนวนเงิน ***(ตัวเลขที่เห็นชอบงบสาธาฯ)*** บาท
2. งบอุดหนุนเพื่อที่อยู่อาศัย ครัวเรือนละ ***(จำนวนเงิน)*** บาท ***(จำนวนครัวเรือน)*** ครัวเรือนจำนวนเงิน ***(ตัวเลขที่เห็นชอบงบอุดหนุนฯ)*** บาท
3. งบช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบและเสียโอกาส ครัวเรือนละ ***(จำนวนเงิน)*** บาท ***(จำนวนครัวเรือน)*** ครัวเรือนจำนวนเงิน ***(ตัวเลขที่เห็นชอบงบช่วยเหลือฯ)*** บาท
4. งบบริหารจัดการปรับปรุงชุมชน 5 % จำนวนเงิน ***(ตัวเลขที่เห็นชอบงบบริหารจัดการฯ)*** บาท ประกอบด้วย สำหรับชุมชน .....***(จำนวนเงิน)***..... บาท และ สำหรับภาคี .....***(จำนวนเงิน)***..... บาท
5. งบบริหารจัดการเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สผ.) จำนวนเงิน ***(ตัวเลขที่เห็นชอบงบ สผ.)*** บาท

โดยขอให้ ***(ชื่อองค์กรที่ขอรับการสนับสนุน)*** ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชนที่รับผิดชอบโครงการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณภายในระยะเวลา 6 เดือน นับจากวันที่ได้รับอนุมัติงบประมาณ และเบิกจ่ายงบประมาณในนามสหกรณ์ที่ดำเนินการจัดตั้งเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อผู้บริหารที่กำกับดูแล)

สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง
โทรศัพท์ 0 2378 8300 ต่อ 8628
โทรสาร 0 2378 8417 ต่อ 8626

แบบฟอร์มแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ

แบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ

(ชื่อโครงการงบประมาณ) ปีงบประมาณ (ปีงบประมาณ)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

รหัสโครงการ □□□□□□□□□□□□□ (รหัสโครงการออกจากโปรแกรม)

1. **องค์กรผู้เสนอโครงการ** *(ชื่อองค์กรที่ได้รับการสนับสนุน)*

ที่ตั้ง/สถานที่ติดต่อ *(ที่อยู่)*

2. รายละเอียดโครงการ

ชื่อโครงการ	**งบประมาณ (บาท)**	**เป้าหมายดำเนินงาน**			**ระยะเวลาของโครงการ (เริ่มต้น-สิ้นสุด)**
		เมือง/ ตำบล	**ชุมชน**	**ครัวเรือน**	
(ชื่อองค์กรที่ได้รับงบ)	*(งบประมาณที่อนุมัติ)*				*(วันเริ่มต้น-สิ้นสุดโครงการ)*

3. ผลการพิจารณาของคณะ *(ตามคณะที่ประชุม)*

ในการประชุมคณะ *(ตามคณะที่ประชุม)* ครั้งที่ *(ครั้งที่ประชุม)* เมื่อวันที่ *(วัน/เดือน/ปี)*

มีมติเห็นชอบแผนงานโครงการและงบประมาณ ดังนี้

- *(ตามหมวดงบประมาณที่สนับสนุน)(รหัสงบประมาณ)* วงเงิน *(ตัวเลขงบประมาณที่เห็นชอบ)* บาท *(ตัวอักษร)*

***หมายเหตุ มีได้มากกว่า 1 หมวดงบ*

4. สถาบันฯ อนุมัติโครงการ รวมวงเงิน *(ตัวเลขงบประมาณที่เห็นชอบ)* บาท *(ตัวอักษร)*

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

กลุ่มที่ 2

แบบฟอร์มเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ

- ☐ แบบฟอร์มจดหมายขอเบิกจ่ายโอนเงินงบประมาณ
- ☐ แบบฟอร์มแผนการดำเนินโครงการภาพรวม
- ☐ แบบฟอร์มขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงแผนงาน
- ☐ แบบสรุปความคิดเห็นประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายงบประมาณ (สำหรับเจ้าหน้าที่)
- ☐ แบบสรุปความคิดเห็นประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายงบประมาณ (สำหรับคณะทำงาน)
- ☐ แบบฟอร์มบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาชุมชน
- ☐ แบบฟอร์มรายงานตรวจงวดและสรุปงบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

แบบฟอร์มเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ

เขียนที่ .....

.....

.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง ขอเบิกจ่ายโอนเงินงบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ของ *(ระบุชื่อองค์กรที่ได้รับอนุมัติ)*

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาบัญชีธนาคารพร้อมเซ็นรับรองสำเนา

2. แผนการดำเนินโครงการภาพรวม

3. รายงานผลการดำเนินงานงวดที่ผ่านมา พร้อมการตรวจรับ (กรณีขอรับเงินงวดที่ 2 หรือ 3)

ตามที่ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้อนุมัติ *(ตามประเภทโครงการ)* ของ *(ระบุชื่อองค์กรที่ได้รับอนุมัติ)* วงเงินรวมทั้งสิ้น *(ตัวเลขรวมที่ได้รับการอนุมัติ)* บาท *(ตัวอักษรเงินที่ได้รับอนุมัติ)* นั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว เป็นไปตามเป้าหมายและแผนงาน ทางชุมชนจึงขอเบิกจ่ายงบประมาณ โดยแบ่งเป็น..... งวด งวดที่..... จำนวนเงิน *(ตัวเลขที่ขอเบิกตามงวดงาน)* บาท (*ตัวอักษร*) โดยการรับเงินนั้น ขอให้ทางสถาบันฯ โอนเงินเข้าบัญชีประเภท..... ธนาคาร..... สาขา..... ชื่อบัญชี..... เลขที่บัญชี..... และเมื่อสถาบันฯ ได้โอนเงินจำนวนดังกล่าวข้างต้นเข้าบัญชีแล้วให้ถือเสมือนว่า *(ชื่อองค์กรที่ได้รับอนุมัติ)* ได้รับเงินเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ..... ตำแหน่ง ประธาน/ผู้ได้รับมอบหมาย

(.....)

ลงชื่อ..... ตำแหน่ง ประธาน/ผู้ได้รับมอบหมาย

(.....)

แผนการดำเนินโครงการภาพรวม *(จัดทำแผนภาพรวมทั้งโครงการที่ได้รับอนุมัติตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)*

(ชื่อองค์กรที่ได้รับการสนับสนุน) แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... ประเภทงบประมาณ ☐ งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย

วันที่..... เดือน..... ปี..... ☐ งบภาคีพัฒนาสินเชื่อ

งวดที่	ขั้นตอนที่	กิจกรรมการพัฒนา	ปริมาณงาน	งบประมาณรวม	วิธีการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ
รวมงบประมาณงวดที่ 1						
รวมงบประมาณงวดที่ 2						
รวมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทั้งสิ้น				***(ตัวเลข)***	***(ตัวอักษร)***	

หมายเหตุ *1. ชื่อองค์กรในเอกสารระบุให้ตรงกับแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ*

2. จำนวนงบประมาณรวมทั้งสิ้นต้องเท่ากับงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ ซึ่งตรงกับแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ

3. กรณีงบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ผู้ลงนาม ได้แก่ ประธาน/ผู้ได้รับมอบหมาย,สมาชิก/กรรมการ,เครือข่าย/ภาคีความร่วมมือ

4. กรณีงบภาคีพัฒนา ผู้ลงนาม ได้แก่ คณะทำงาน

ลงชื่อ..... ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

(.....) (.....) (.....)

....

แบบขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงแผนงาน

สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์/ชุมชน *(ชื่อองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)* **อำเภอ/เขต**.....**จังหวัด**.....

งวดที่.....

กิจกรรมแผนงานที่อนุมัติ (แผนเดิม)				กิจกรรมที่เปลี่ยนแปลง (แผนใหม่)				เหตุผลความจำเป็น
กิจกรรม/โครงการ	งบประมาณ	งวดที่	วิธีการดำเนินการ	กิจกรรม/โครงการ	งบประมาณ	งวดที่	วิธีการดำเนินการ	
รวมงบประมาณ				รวมงบประมาณ				

สรุปความคิดเห็นของเครือข่าย.....

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

.....

แบบสรุปความคิดเห็นประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์/ชุมชน..... *(ชื่อตรงตามแบบแสดงผลการอนุมัติ)*.....

☐ งบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว *(งบประมาณอนุมัติรวม)* งวดที่..... จำนวนเงิน..... บาท

☐ งบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร *(งบประมาณอนุมัติรวม)* งวดที่..... จำนวนเงิน..... บาท

การสอบทานงบประมาณและการตรวจงวดงาน

1. การเบิกจ่ายงบประมาณ

.....

.....

.....

.....

2. การตรวจงวดงาน

.....

.....

.....

.....

สรุปความเห็นของสำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

.....

.....

☐ **เห็นควรเบิกจ่ายตามเสนอ**.....

☐ **เห็นควร (อื่นๆ ระบุ)**.....

.....

.....

ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....
(.....)	(.....)	(.....)
วิศวกร	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชน	หัวหน้าทีมพื้นที่
...../...../.....	...../...../.....	...../...../.....

แบบสรุปความคิดเห็นประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

(กรณีมีข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน ก่อนการเบิกจ่าย สำหรับองค์กรชุมชน)

กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์/ชุมชน.....*(ชื่อตรงตามแบบแสดงผลการอนุมัติ)*.....

☐ งบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว *(งบประมาณอนุมัติรวม)* งวดที่..... จำนวนเงิน..... บาท

☐ งบโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร *(งบประมาณอนุมัติรวม)* งวดที่..... จำนวนเงิน..... บาท

☐ งานที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมก่อนเบิกจ่าย

งานที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม	ผลหรือความคืบหน้า	หมายเหตุ

☐ ผลการพัฒนาด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

(.....) (.....) (.....)

ผู้แทนชุมชน..... ผู้แทนชุมชน..... ผู้แทนชุมชน.....

...../...../..... ...../...../..... ...../...../.....

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการพัฒนาชุมชน
ระหว่าง
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กับ

สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์.....

เลขที่.....**ปี พ.ศ.**.....

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ทำขึ้นระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดย.....ตำแหน่ง.....ฝ่ายหนึ่ง ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า "**สถาบัน**" กับ สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์.....โดย

1. นาย/นาง/นางสาว.....ตำแหน่ง.....

ถือบัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....

อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... และ

2. นาย/นาง/นางสาว.....ตำแหน่ง.....

ถือบัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....

อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า "**องค์กรผู้ดำเนินโครงการ**"

โดยที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และองค์กรผู้ดำเนินโครงการ ต่างตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือด้านการบริหารงบประมาณเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายโครงการ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และองค์กรผู้ดำเนินโครงการจึงได้จัดทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการพัฒนาชุมชนในการรับงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า "**โครงการ**"

ข้อ 1. เจตนารมณ์สำคัญ

1.1 รัฐบาลมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดโครงการ "บ้านมั่นคง" เพื่อสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัย พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในชุมชนริมคลอง และได้มอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนรับผิดชอบดำเนินโครงการดังกล่าว จัดเป็นรูปแบบการพัฒนาแนวทางใหม่ที่ชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาโดยการเชื่อมโยงกลไกท้องถิ่นเข้ามาร่วมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของชุมชน เน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องการพัฒนาชุมชนและที่อยู่อาศัยร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น เป้าหมายสำคัญของการดำเนินงาน มิใช่เพียงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเท่านั้น แต่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่เป็นระบบในด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและการเชื่อมโยงกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจของเมือง

1.2 กระบวนการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ นับตั้งแต่กระบวนการสำรวจชุมชน การออกแบบและการวางผังการปรับปรุงชุมชน การดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและ

พัฒนาระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการสร้างระบบสังคมและข้อตกลงการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน ในกระบวนการดังกล่าวจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ดำเนินการ และบริหารจัดการ โดยชุมชนในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ที่ชุมชนท้องถิ่นต้องร่วมเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงานโครงการ รวมถึงการสร้างความเชื่อมโยงของเครือข่ายองค์กรชุมชนริมคลองร่วมกับหน่วยงานภาคีการพัฒนาต่างๆ ให้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและขยายผลกระบวนการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย สู่การแก้ปัญหาทั้งเมืองและร่วมติดตาม สนับสนุนการดำเนินการโครงการและพัฒนาชุมชนเมือง

2 เป้าหมายการพัฒนา

2.1 เพื่อให้เกิดการพัฒนา ความมั่นคงด้านการอยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน ตามแผนการพัฒนาที่ชุมชนและท้องถิ่นได้ตกลงร่วมกัน

2.2 เพื่อให้เกิดความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาชุมชน ที่ชุมชนเป็นแกนหลัก โดยมีส่วนร่วมจากหน่วยงานและภาคีในท้องถิ่น

2.3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการและงบประมาณของชุมชน สร้างระบบที่เปิดเผย โปร่งใสในการบริหารจัดการโครงการ งบประมาณดำเนินงาน พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี นำไปสู่การจัดการตนเองของชุมชน

ข้อ 3. หน้าที่และบทบาทความร่วมมือในการพัฒนา

3.1 สถาบัน

3.1.1 สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการโครงการให้กับองค์กรผู้ดำเนินโครงการให้สามารถดำเนินการและบริหารโครงการและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของโครงการ

3.1.2 สนับสนุนการเชื่อมโยงงานพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนกับการพัฒนาด้านอื่นๆ อาทิ สวัสดิการชุมชน สภาองค์กรชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน

3.1.3 สนับสนุนงบประมาณตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคง ดังนี้

☐ งบประมาณโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร จำนวน.....ครัวเรือน
เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น.....บาท (.....)

☐ งบสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภค จำนวน.....ครัวเรือน
เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น.....บาท (.....)

☐ งบช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบและเสียโอกาส จำนวน.....ครัวเรือน
เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น.....บาท (.....)

☐ งบอื่นๆ (ระบุ).....

3.1.4 ประสานความร่วมมือหน่วยงานและภาคีในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชน

3.1.5 กำกับ ติดตาม และสอบทานการบริหารจัดการโครงการของชุมชน

3.2 องค์กรผู้ดำเนินโครงการ

3.2.1 จัดให้มีการพัฒนาและดำเนินงานโครงการตามแผนงานที่เสนอ โดยคำนึงถึงประโยชน์โดยรวมของชุมชน เป้าหมาย ผลลัพธ์ของโครงการ

3.2.2 จัดให้มีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีรายงานผลการดำเนินโครงการต่อเครือข่ายองค์กรชุมชน และสถาบัน

3.2.3 เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน เผยแพร่ประสบการณ์และความรู้แก่ชุมชน และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

3.3 เครือข่ายองค์กรชุมชน

3.3.1 สนับสนุน หนุนเสริมช่วยเหลือการทำงานในระดับชุมชน คลี่คลายปัญหาข้อติดขัดจากการดำเนินงานโครงการ

3.3.2 สนับสนุนให้มีระบบ และเป็นกลไกการพัฒนาและติดตามตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินการและการบริหารจัดการโครงการและงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สอดคล้องกับแนวทางของโครงการบ้านมั่นคง

3.3.3 สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน

3.3.4 สนับสนุนการเชื่อมโยงงานพัฒนาที่อยู่อาศัยกับการพัฒนาด้านต่างๆ เช่น สวัสดิการชุมชน สภาองค์กรชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน เป็นต้น

3.3.5 สนับสนุนการพัฒนาให้เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชน เครือข่าย ท้องถิ่น และภาคีพัฒนา

ข้อ 4. กรอบและแนวทางการดำเนินการ

4.1 องค์กรผู้ดำเนินโครงการต้องเสนอเบิกจ่ายงบประมาณงวดที่ 1 ภายในระยะเวลา 6 เดือน นับจากวันที่ได้รับอนุมัติโครงการ หากไม่มีการดำเนินการสถาบันจะมีการพิจารณาทบทวนโครงการและงบประมาณ โดยอาจพิจารณายุติการให้การสนับสนุน และหากสถาบันพิจารณายุติให้การสนับสนุน องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงยุติโครงการโดยไม่เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

องค์กรผู้ดำเนินโครงการต้องเสนอเบิกจ่ายงบประมาณงวดที่เหลือภายในระยะเวลาโครงการไม่เกิน 18 เดือนนับจากวันที่ได้รับอนุมัติโครงการ

หากมีข้อติดขัดไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงาน องค์กรผู้ดำเนินโครงการสามารถขอขยายระยะเวลาดำเนินการได้ไม่เกิน 1 ปี นับจากวันสิ้นสุดโครงการ หากเกินกำหนดระยะเวลาดังกล่าว สถาบันอาจพิจารณายกเลิกโครงการและงบประมาณที่ยังไม่มีการเบิกจ่าย

4.2 ในระหว่างการดำเนินโครงการ องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของบันทึกข้อตกลง และแผนดำเนินโครงการตามที่ระบุแนบท้ายบันทึกข้อตกลงนี้ หากเกิดอุปสรรคไม่สามารถดำเนินการได้ หรือมีความจำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนงานและวิธีการใดๆ องค์กรผู้ดำเนินโครงการจะต้องรีบแจ้งให้สถาบันทราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 15 วันนับแต่เกิดเหตุขัดข้อง ทั้งนี้ สถาบันอาจพิจารณาให้ความเห็นชอบการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนงานได้ตามความเหมาะสม หรืออาจพิจารณายุติการสนับสนุน และหากสถาบันยุติการสนับสนุน องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงยุติโครงการและยินยอมคืนเงินงบประมาณที่คงเหลือทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในอัตราที่กฎหมายกำหนด

4.3 ในระหว่างดำเนินโครงการ หากมีอุปสรรคหรือเหตุปัจจัยที่ทำให้องค์กรผู้ดำเนินโครงการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนโครงการได้ องค์กรผู้ดำเนินโครงการจะต้องแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าวต่อสถาบันทราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 15 วันนับแต่เกิดเหตุขัดข้อง โดยสถาบันและองค์กรผู้ดำเนินโครงการอาจมีการประชุมหารือเพื่อทบทวนหรือทำความตกลงกันให้สอดคล้องกับสถานการที่เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม หรือ

สถาบันอาจพิจารณายุติให้การสนับสนุน และหากสถาบันพิจารณายุติให้การสนับสนุน องค์กรผู้ดำเนินโครงการต้องตกลงยุติโครงการและยินยอมคืนงบประมาณที่ได้รับจากสถาบันพร้อมดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในอัตราที่กฎหมายกำหนดทั้งหมดให้แก่สถาบันทันที โดยไม่เรียกร้องค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

4.4 องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงจะนำเงินงบประมาณที่ได้รับจากสถาบันดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของบันทึกความร่วมมือและแผนดำเนินโครงการเท่านั้น โดยจะต้องควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณตามแนวทางการปฏิบัติทางการเงิน การเบิกจ่าย การบัญชีและแนวทางอื่นๆ ของสถาบัน รวมทั้งตามข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศของสถาบันอย่างเคร่งครัด และเมื่อดำเนินงานโครงการแล้วเสร็จตามแผนงาน ให้องค์กรผู้ดำเนินโครงการรายงานสรุปผลการดำเนินงานและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้สถาบันทราบ

กรณีมีเงินงบประมาณคงเหลือให้องค์กรผู้ดำเนินโครงการคืนเงินที่เหลือให้กับสถาบันโดยพลัน หรือดำเนินกิจกรรมอื่นที่เป็นงานพัฒนา หรือสาธารณะประโยชน์อื่นๆ ได้ตามที่สมาชิกมีมติร่วมกัน โดยจะต้องเสนอต่อสถาบันเพื่อพิจารณาและได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

4.5 องค์กรผู้ดำเนินโครงการต้องมีและจัดเก็บเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นอย่างดี เพื่อให้สถาบันและหน่วยงานของรัฐอื่นตรวจสอบตามที่สถาบันเห็นสมควร หากองค์กรผู้ดำเนินโครงการไม่มีการจัดเก็บเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายงบประมาณ องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงคืนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับแก่สถาบันทันทีโดยไม่เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

4.6 องค์กรผู้ดำเนินโครงการรับทราบและจะถือปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำและแสดงบัญชีรายการรับจ่ายของโครงการที่บุคคลหรือนิติบุคคลเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ และองค์กรผู้เสนอโครงการยินยอมให้สถาบันพิจารณาเปิดเผยข้อมูลตามประกาศดังกล่าว โดยได้มอบหมายให้ นาย/นาง/นางสาว.....
เลขที่บัตรประชาชน .....และนาย/นาง/นางสาว.....
เลขที่บัตรประชาชน.....ในฐานะผู้แทนองค์กรผู้ดำเนินโครงการเป็นผู้ดำเนินการ

ข้อ 5. การเรียกค่าเสียหาย

หากองค์กรผู้ดำเนินโครงการไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ ข้อตกลงของบันทึกความร่วมมือ หรือแผนดำเนินโครงการ องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงคืนงบประมาณที่ได้รับในแต่ละงวดที่ไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ข้อตกลง หรือแผนดำเนินโครงการให้แก่สถาบันทันที ภายในระยะเวลาที่สถาบันกำหนดในหนังสือเรียกคืน พร้อมดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในอัตราที่กฎหมายกำหนด

หากองค์กรผู้ดำเนินโครงการไม่ชำระเงินคืนแก่สถาบันภายในกำหนดตามวรรคแรก และเกิดความเสียหายใดๆขึ้น องค์กรผู้ดำเนินโครงการตกลงชำระค่าเสียหายทั้งหมด พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของงบประมาณที่ได้รับในแต่ละงวดที่ไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ ข้อตกลงของบันทึกความร่วมมือ หรือแผนดำเนินโครงการ โดยสถาบันจะคิดดอกเบี้ยนับจากวันที่ครบกำหนดหนังสือเรียกคืนจนถึงวันที่สถาบันได้รับคืนงบประมาณครบถ้วน

ข้อ 6. ระยะเวลา

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ มีกำหนดระยะเวลานับตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....และสิ้นสุดโครงการวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ส่วนการขยายระยะเวลาความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงให้เป็นไปตามความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย และทั้งสองฝ่ายตกลงจะไม่ยกเลิกบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ก่อนครบกำหนดระยะเวลา

ข้อ 7. การลงนามความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม ประสานความร่วมมือ และร่วมกันผลักดันการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (โครงการบ้านมั่นคง) ทั้งนี้ สามารถร่วมกันพิจารณาปรับปรุง ทบทวน และแก้ไขได้กรณีที่สถานการณ์ นโยบาย และกรอบแนวทางการปฏิบัติมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงลงนามร่วมกันไว้เป็นหลักฐาน โดยบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันทุกประการ และทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความถูกต้องตรงกันโดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อพร้อมประทับตราไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และยึดถือไว้เป็นหลักฐานฝ่ายละฉบับ

ลงนามร่วมกัน ณ สำนักพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เลขที่ 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
วันที่.....เดือน..... พุทธศักราช.....

ลงชื่อ.....สถาบัน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....องค์กรผู้ดำเนินโครงการ
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....องค์กรผู้ดำเนินโครงการ
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ภาคีความร่วมมือ
(.....)

ลงชื่อ.....ภาคีความร่วมมือ
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)
ตำแหน่ง.....

รายงานการตรวจงวดงานและสรุปงบการเบิกจ่ายโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

(ชื่อองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)

ประเภทงบประมาณ ..... **งวดที่** ..... (งวดที่ผ่านมา) .....

กิจกรรมการปรับปรุงชุมชนและที่อยู่อาศัย

กิจกรรม	งบประมาณ			ผลการดำเนินงาน
	รับงบจาก พอช.	จ่ายจริง	คงเหลือ	
รวมงบประมาณ				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม **1. การบริหารจัดการสหกรณ์ฯ** .....

.....

2. การก่อสร้าง .....

.....

☐ เห็นควรเบิกจ่ายเงินงวดต่อไป

☐ เห็นควรต้องปรับปรุงแก้ไขงวดงานเดิม ให้เรียบร้อยก่อนเบิกจ่ายเงินงวดต่อไป

ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....
(.....)	(.....)	(.....)
ผู้แทนชุมชน.....	คณะทำงานสอบทานฯ	ผู้แทนเครือข่าย.....

กลุ่มที่ 3

แบบฟอร์มการติดตามและประเมินผลโครงการ

☐ แบบฟอร์มรายงานความก้าวหน้าโครงการบ้านมั่นคง

☐ แบบฟอร์มขอยกเลิกโครงการและคืนงบประมาณ

☐ แบบฟอร์มขอส่งคืนเงินสนับสนุนพัฒนาที่อยู่อาศัย/สนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน

☐ แบบสรุปรายงานผลการดำเนินงานปิดโครงการและส่งรายงานความก้าวหน้า (งวดสุดท้าย)

แบบรายงานความก้าวหน้าโครงการบ้านมั่นคง

ชื่อชุมชน.....เขต/เทศบาล/อบต.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ผู้ประสานงานชื่อ.....ตำแหน่ง.....โทรศัพท์.....

หัวเรื่อง	รายละเอียด
ที่ดิน ☐ ประเภทเช่า/ขอใช้ที่ดินรัฐ	☐ ทำสัญญาเช่าแล้ว ขนาดพื้นที่..... เช่าในนาม..... เจ้าของที่ดินคือ..... อัตราค่าเช่า จำนวน.....บาท/ตร.ว/ปี ระยะเวลาเช่า.....ปี ทำสัญญาเป็นระยะๆ ละ.....ปี ☐ ยังไม่ได้ทำสัญญาเช่า มีข้อติดขัด คือ..... .....
☐ ประเภทยินยอมให้ใช้ที่ดิน	☐ ระยะเวลา.....ปี เจ้าของที่ดิน คือ..... ขนาดพื้นที่.....ไร่ เงื่อนไข.....
☐ ประเภทที่ดินซื้อ	☐ ซื้อที่ดินแล้ว จำนวน.....ไร่ ในนาม (บุคคล/กลุ่ม/สหกรณ์)..... ราคาซื้อ ตร.ว.ละ.....บาท เป็นเงิน.....บาท ใช้สินเชื่อ พอช. จำนวน.....บาท ใช้เงินออมของสมาชิก.....บาท ปัจจุบันที่ดินนี้ซื้อขายราคา.....บาท/ตร.ว. เป็นเงินจำนวน.....บาท (.....) ข้อมูล ณ วันที่..... ☐ ยังไม่ได้ซื้อ มีข้อตัดขัด คือ.....
บ้าน/อาคาร	☐ มีบ้านเดิมที่ไม่ต้องปรับปรุง จำนวน.....หลัง .....ครัวเรือน ☐ มีบ้านต้องซ่อมแซม/ต่อเติม จำนวน.....หลัง .....ครัวเรือน ซ่อมแซม/ต่อเติม เสร็จแล้ว จำนวน.....หลัง .....ครัวเรือน ☐ มีบ้านต้องสร้างใหม่ จำนวน.....หลัง .....ครัวเรือน สร้างเสร็จแล้ว จำนวน.....หลัง เข้าอยู่อาศัยแล้ว.....หลัง ☐ ใช้สินเชื่อบ้าน จำนวน.....ครัวเรือน จำนวนเงิน.....บาท มีเงินสมาชิกออมสมทบ.....บาท
งานก่อสร้างสาธารณูปโภค	☐ เสร็จครบทุกอย่างแล้ว ☐ มีงบประมาณแล้วยังไม่สร้าง คือ..... ☐ ท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณแล้ว จำนวน.....บาท เพื่อสร้าง..... ☐ งบสาธารณูปโภคที่เสนอเข้าแผนงานของท้องถิ่น (เทศบาล/อบต./อบจ./เขต) แล้ว เป็นแผนปีงบประมาณ.....จำนวน.....บาท เพื่อทำ.....

หัวเรื่อง	รายละเอียด
การเบิกจ่าย งบประมาณใน โครงการ	☐ งบสาธารณูปโภค ☐ งบอุดหนุนการพัฒนาที่ จำนวนรับจากพอช./เครือข่ายเมือง/จังหวัด.....บาท ใช้จ่ายจริง.....บาท อยู่อาศัยโดยชุมชนมีหลักเกณฑ์การจัดสรรงบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ☐ งบบริหารจัดการปรับปรุง ☐ งบบ้านกลาง ได้รับอนุมัติ ☐ ยังไม่เบิกงบประมาณเลย มีข้อติดขัด คือ.....
การบริหาร จัดการของ กลุ่ม/สหกรณ์	มีคณะกรรมการ จำนวน.....คน ทำงานจริง.....คน มีการจัดกลุ่มย่อย จำนวน.....กลุ่ม มีการจัดเก็บเอกสารและหลักฐานการเงิน ดังนี้ ☐ มีการออกใบเสร็จรับ/จ่าย ทุกครั้ง ☐ มีการทำบัญชีรับ-จ่าย ประจำวัน ☐ มีการนำเงินจัดเก็บไว้ในธนาคาร ถือเงินสดในมือไม่เกิน.....บาท ☐ อื่นๆ..... มีการประชุมสมาชิก ทุก.....ครั้งล่าสุดประชุมไปเมื่อ.....
การเงินของ กลุ่ม/สหกรณ์	มียอดเงินออมรวมของกลุ่ม/สหกรณ์ เป็นเงิน.....บาท ☐ รายวัน ☐ รายสัปดาห์ ☐ รายเดือน ☐ รายปี ยอดเงินฝากในธนาคาร คงเหลือ.....บาท การปล่อยเงินกู้นอกเหนือจากที่ดินและบ้าน ☐ มีการปล่อยกู้เรื่อง.....ระยะเวลากู้.....เดือน/ปี จำนวน.....บาท จำนวนเงินกู้ต่อราย.....บาท ยอดเงินกู้คงเหลือ.....บาท ☐ ไม่มีการปล่อยกู้ การชำระคืนของสมาชิก ☐ มีสมาชิกไม่ชำระคืน.....ราย ☐ มีสมาชิกชำระคืนล่าช้า.....บาท
กองทุนเมือง	การออมสวัสดิการ ☐ ออมวันละบาท สมาชิก จำนวน.....คน เงินออม.....บาท ☐ ออมอื่นๆ (ระบุ)..... ☐ กองทุนรักษาดินและบ้าน สมาชิก จำนวน.....คน เงินออม.....บาท ☐ กองทุนสวัสดิการเพื่อที่อยู่อาศัย สมาชิก จำนวน.....คน เงินออม.....บาท ☐ กองทุนหมุนเวียน สมาชิก จำนวน.....คน เงินออม.....บาท ☐ กองทุนอื่นๆ (ระบุ)..... ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เงินสมทบอื่นๆ

หัวเรื่อง	รายละเอียด
	☐ สมาชิกฝากออม คนละ.....บาท/วัน/เดือน ☐ เทศบาล/อบต./อบจ. สมทบ จำนวน.....บาท ☐ กลุ่ม/สหกรณ์ สมทบ จำนวน.....บาท ช่วยสมาชิกไปแล้ว จำนวน.....ราย เป็นเงินรวม.....บาท
การทำงานร่วมกับเครือข่าย/กรรมการ/เมือง/ท้องถิ่น	กลุ่ม/สหกรณ์ เป็นสมาชิกของเครือข่าย ชื่อ..... กลุ่ม/สหกรณ์ ได้ทำกิจกรรมหรือมีแผนจะทำ ☐ การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม ได้รับการช่วยเหลือ/สนับสนุน จาก..... ☐ การพัฒนาด้านสังคม สิ่งแวดล้อม เยาวชน เป็นต้น ได้รับการช่วยเหลือ/สนับสนุน จาก..... ☐ การพัฒนาด้านอาชีพ ได้รับการช่วยเหลือ/สนับสนุน จาก.....
ปัญหา/ความกังใจของกลุ่ม/สหกรณ์	☐ มีสมาชิกลาออกจากโครงการ จำนวน.....ราย มีสาเหตุการลาออกเพราะ..... ☐ มีสมาชิกไม่ชำระเงินกู้ จำนวน.....บาท ☐ กลุ่มไม่สามารถสรุปยอดเงินกู้ปลูกสร้างบ้านให้สมาชิกรายคนได้ ☐ มีข้อติดขัดการขอใช้หรือซื้อเช่าที่ดินของรัฐ (ระบุปัญหา)..... ☐ มีปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณ (ระบุปัญหา)..... ☐ อื่นๆ (ระบุปัญหา).....

ลงชื่อ.....ผู้ให้ข้อมูล
ตำแหน่ง.....
วันที่.....
โทร.....

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอยกเลิกโครงการและคืนงบประมาณ สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์ หรือเรียกชื่ออื่นตามที่ได้รับอนุมัติ *(ชื่อองค์กรตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)*

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ตามที่ ชุมชน/กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์ หรือเรียกชื่ออื่นตามที่ได้รับอนุมัติ *(ชื่อองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ)* มีความประสงค์ขอยกเลิกโครงการจำนวน.....ครัวเรือนและคืนงบประมาณที่อนุมัติเป็นเงิน.....บาท เนื่องจาก *(ระบุสาเหตุการยกเลิกโครงการและคืนครัวเรือน)* โดยมีรายละเอียดดังนี้

☐ งบพัฒนาระบบสาธารณูปโภค จำนวน.....บาท (.....)

☐ งบบริหารจัดการปรับปรุงชุมชน

- สำหรับชุมชน จำนวน.....บาท (.....)
- สำหรับภาคี จำนวน.....บาท (.....)

☐ งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน.....บาท (.....)

☐ งบอื่นๆ (ระบุ).....

จำนวน.....บาท (.....)

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ลงชื่อ.....ตำแหน่ง.....

(.....)

ลงชื่อ.....ตำแหน่ง.....

(.....)

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอส่งคืนเงินสนับสนุนพัฒนาที่อยู่อาศัย/สนับสนุนขบวนองค์กรชุมชนของชุมชน/กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น *(ชื่อองค์กรตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)*

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายงานการประชุม จำนวน 1 ชุด
2. สลิปการโอนเงิน

ตามที่ ชุมชน/กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์ หรือเรียกชื่ออื่นตามที่ได้รับอนุมัติ.....*(ชื่อองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ)*.....ได้เบิกจ่ายงบประมาณจาก พอช. เป็นเงินรวมทั้งสิ้น.....บาท ทางกลุ่มได้ดำเนินการ ดังนี้

☐ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วมีงบประมาณคงเหลือ

☐ กลุ่มมีปัญหา/ข้อติดขัด ในการดำเนินการ (ระบุปัญหา).....

ดังนั้น.....*(ชื่อองค์กรผู้เสนอตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)*.....มีความประสงค์ขอส่งคืนงบเงินประมาณจำนวนรวมทั้งสิ้น.....บาท (.....) โดยโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารออมทรัพย์ **“ชื่อบัญชี สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เลขที่บัญชี 095-0-09889-2 สาขาการเคหะแห่งชาติ”** แล้วเมื่อวันที่.....มีรายละเอียดของกิจกรรมดังนี้

ประเภทงบประมาณ	จำนวนเงินที่นำส่งคืน
งบพัฒนาสาธารณูปโภค	
งบอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย	
งบบริหารจัดการปรับปรุงชุมชน	
งบอื่นๆ (ระบุ.....)	
รวม *(ตัวอักษร)*	

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ลงชื่อ.....ตำแหน่ง.....

(.....)

ลงชื่อ.....ตำแหน่ง.....

(.....)

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานปิดโครงการ และส่งรายงานความก้าวหน้างวดสุดท้าย/
รายงานผลการดำเนินงานโครงการ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานความก้าวหน้าโครงการบ้านมั่นคง/รายงานผลการดำเนินโครงการ

ตามที่ ชุมชน/กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์ หรือเรียกชื่ออื่นตามที่ได้รับอนุมัติ *(ชื่อองค์กรผู้เสนอตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ* ได้รับงบสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย จาก พอช. ในวงเงิน *(จำนวนเงินรวมที่ได้รับอนุมัติ)* บาท *(ตัวอักษร)* และเบิกจ่ายแล้วจำนวน.....บาท (.....) ในการนี้ทาง กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์/ชุมชน/เครือข่าย *(ชื่อองค์กรตามแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ)* ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

ดังนี้ จึงจัดทำรายงานผลความก้าวหน้าโครงการงวดสุดท้ายและส่งผลการดำเนินงานให้กับ พอช. เพื่อแจ้งปิดการดำเนินการโครงการตามที่ได้รับการสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ชื่อผู้ประสานงาน.....

โทรศัพท์.....

พอช.บ.15

อ้างอิง

สำนักงานบ้านมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2564). คู่มือการบริหารโครงการบ้านมั่นคงเมืองและชนบท ปีงบประมาณ 2564 . กรุงเทพฯ: สำนักงานบ้านมั่นคง.

ศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง. (2560). คู่มือโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง. กรุงเทพฯ: ศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง.

กลุ่มพัฒนาสหกรณ์บริการ กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า. (2560). แนวทางการจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ ภายใต้โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์